

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

2. märts 2021 *

Eelotsusetaotlus – ELL artikkel 2 ja artikli 19 lõike 1 teine lõik – Õigusriik – Tõhus kohtulik kaitse – Kohtunike sõltumatuse põhimõte – Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametikohale nimetamise menetlus – Poola Vabariigi presidendi poolt ametisse nimetamine riikliku kohtute nõukoja resolutsiooni alusel – Riikliku kohtute nõukoja sõltumatuse puudumine – Sellise resolutsiooni vastu tõhusa õiguskaitsevahendi puudumine – Trybunał Konstytucyjny (Poola konstitutsioonikohus) kohtuotsus, millega tunnistati kehtetuks säte, millel põhineb eelotsusetaotluse esitanud kohtu pädevus – Niisuguste õigusnormide vastuvõtmine, milles on ette nähtud, et poolleiolevates kohtuasjades on seadusest tulenevalt ära langenud lahendi tegemise vajadus, ning milles selliste kohtuasjade puhul välistatakse tulevikus õiguskaitsevahendite kasutamine – ELTL artikkel 267 – Liikmesriigi kohtu õigus ja/või kohustus esitada eelotsusetaotlus ja jääda selle taotluse juurde – ELL artikli 4 lõige 3 – Lojaalse koostöö põhimõte – Liidu õiguse esimus – Pädevus jätta kohaldamata sellised riigisisised õigusnormid, mis ei ole liidu õigusega kooskõlas

Kohtuasjas C-824/18,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Naczelny Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus) 21. novembri 2018. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 28. detsembril 2018 ning mida täiendati 26. juuni 2019. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 5. juulil 2019, menetluses

A.B.,

C.D.,

E.F.,

G. H.,

I.J.

versus

Krajowa Rada Sądownictwa,

menetluses osalesid:

Prokurator Generalny,

Rzecznik Praw Obywatelskich,

* Kohtumenetluse keel: poola.

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident R. Silva de Lapuerta, kodade presidendid A. Prechal (ettekandja), M. Vilaras, E. Regan, M. Ilešič, L. Bay Larsen, A. Kumin ja N. Wahl, kohtunikud D. Šváby, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos ja N. Jääskinen,

kohtujurist: E. Tanchev,

kohtusekretär: osakonna juhataja M. Aleksejev,

arvestades kirjalikku menetlust ja 6. juuli 2020. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- A.B., esindaja: *adwokat* M. Dębska-Konieczek,
- C.D., esindaja: *radca prawny* M. Bogdanowicz,
- E.F., esindaja: *adwokat* M. Gajdus,
- I.J., esindaja: *radca prawny* P. Strumiński,
- Krajowa Rada Sądownictwa, esindajad: L. Mazur, J. Dudzicz ja D. Pawełczyk-Woicka,
- Prokurator Generalny, esindajad: B. Górecka, R. Hernand, A. Reczka, S. Bańko ja B. Marczak,
- Rzecznik Praw Obywatelskich, esindajad: A. Bodnar, M. Taborowski ja P. Filipek,
- Poola valitsus, esindajad: B. Majczyna, A. Grajewski, A. Dalkowska ja S. Żyrek,
- Euroopa Komisjon, esindajad: H. Krämer, P. J. O. Van Nuffel, A. Stobiecka-Kuik ja C. Valero,

olles 17. detsembri 2020. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlustes palutakse tõlgendada ELL artiklit 2, artikli 4 lõiget 3, artikli 6 lõiget 1 ja artikli 19 lõike 1 teist lõiku, ELTL artiklit 267, Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 15 lõiget 1, artiklit 20, artikli 21 lõiget 1, artiklit 47 ja artikli 52 lõiget 1 ning nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiivi 2000/78/EÜ, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel (EÜT 2000, L 303, lk 16; ELT eriväljaanne 05/04, lk 79), artikli 2 lõiget 1 ja lõike 2 punkti a, artikli 3 lõike 1 punkti a ja artikli 9 lõiget 1.
- 2 Taotlused on esitatud A.B., C.D., E.F-i, G.H. ja I.J-i ning Krajowa Rada Sądownictwa (riiklik kohtute nõukoda, Poola) (edaspidi „KRS“) vahelistes kohtuvaidlustes seoses resolutsioonidega, millega viimane otsustas mitte teha Poola Vabariigi presidendile (edaspidi „vabariigi president“) ettepanekut nimetada neid isikuid Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametikohtadele ning teha ettepanek nimetada nendele ametikohtadele teised kandidaadid.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

EL leping ja EL toimimise leping

- 3 ELL artikkel 2 on sõnastatud järgmiselt:

„Liit rajaneb sellistel väärtustel nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine. Need on liikmesriikide ühised väärtused ühiskonnas, kus valitsevad pluralism, mittediskrimineerimine, sallivus, õiglus, solidaarsus ning naiste ja meeste võrdõiguslikkus.“

- 4 ELL artikli 4 lõike 3 kohaselt:

„Kooskõlas lojaalse koostöö põhimõttega abistavad liit ja liikmesriigid täielikus vastastikuses austuses üksteist aluslepingutest tulenevate ülesannete täitmisel.

Liikmesriigid kasutavad kõiki asjakohaseid üld- või erimeetmeid, et tagada aluslepingutest või liidu institutsioonide õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmine.

Liikmesriigid aitavad kaasa liidu ülesannete täitmisele ja hoiduvad kõigist meetmetest, mis võiksid ohustada liidu eesmärkide saavutamist.“

- 5 ELL artikli 19 lõikes 1 on sätestatud:

„Euroopa Liidu Kohus koosneb Euroopa Kohtust, üldkohtust ja erikohtutest. Euroopa Liidu Kohus tagab, et aluslepingute tõlgendamisel ja kohaldamisel austatakse õigust.

Liikmesriigid näevad ette tulemusliku õiguskaitse tagamiseks vajaliku kaebeõiguse liidu õigusega hõlmatud valdkondades.“

- 6 ERTL artikkel 267 näeb ette:

„Euroopa Liidu Kohus on pädev tegema eelotsuseid, mis käsitlevad:

- a) aluslepingute tõlgendamist;
- b) liidu institutsioonide, organite või asutuste õigusaktide kehtivust ja tõlgendamist.

Kui selline küsimus antakse liikmesriigi kohtusse, võib see kohus, kui ta leiab, et otsuse tegemiseks on vaja kõnealune küsimus lahendada, taotleda sellekohast eelotsust kohtult.

Kui mingi niisugune küsimus kerkib üles poolelioleva kohtuasja käigus liikmesriigi kohtus, mille otsuste peale ei saa siseriikliku õiguse järgi edasi kaevata, siis peab nimetatud kohus saatma asja kohtusse.

[...]“.

Harta

- 7 Harta VI jaotis „Õigusemõistmine“ sisaldab artiklit 47 „Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele“, milles on sätestatud:

„Igaühel, kelle liidu õigusega tagatud õigusi või vabadusi rikutakse, on selles artiklis kehtestatud tingimuste kohaselt õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus.

Igaühel on õigus õiglasele ja avalikule asja arutamisele mõistliku aja jooksul sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus. [...]

[...]“.

Direktiiv 2000/78

- 8 Direktiivi 2000/78 artiklis 1 on sätestatud:

„Käesoleva direktiivi eesmärk on kehtestada üldine raamistik, et võidelda usutunnistuse või veendumuste, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel diskrimineerimise vastu töö saamisel ja kutsealale pääsemisel ning tagada liikmesriikides võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamine.“

- 9 Selle direktiivi artikli 2 lõikes 1 on ette nähtud:

„Käesoleva direktiivi kohaldamisel tähendab „võrdse kohtlemise põhimõtte“, et ei esine otsest ega kaudset diskrimineerimist ühelgi artiklis 1 nimetatud põhjusel.“

- 10 Sama direktiivi artikli 3 lõike 1 punktis a on sätestatud:

„Ühendusele antud pädevuse piires kohaldatakse käesolevat direktiivi kõikide isikute suhtes nii avalikus kui ka erasektoris, sealhulgas avalik-õiguslike isikute suhtes, kui kõne all on:

- a) tööle saamise, füüsilisest isikust ettevõtjaks hakkamise või kutsealale pääsemise tingimused, sealhulgas valikukriteeriumid ja töölevõtu tingimused [...]“.

- 11 Direktiivi 2000/78 artikli 9 lõige 1 sätestab:

„Liikmesriigid tagavad, et igaühel, kes leiab, et teda on võrdse kohtlemise põhimõtte eiramise tõttu koheldud õigusvastaselt, oleks võimalik kasutada käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmiseks ettenähtud haldus- või kohtumenetlust, [...] isegi juhul, kui see töösuhe, millega väidetav diskrimineerimine kaasnes, on lõppenud.“

Poola õigus

Põhiseadus

- 12 Põhiseaduse artikli 45 lõikes 1 on ette nähtud:

„Igaühel on õigus oma kohtuasja õiglasele ja avalikule ilma liigse viivitusega arutamisele pädevas, sõltumatus ja erapooletus kohtus.“

13 Põhiseaduse artiklis 60 on sätestatud:

„Poola kodanikel, kellel on kõik kodanikuõigused, on võrdsetel tingimustel õigus asuda avalikku teenistusse.“

14 Põhiseaduse artikli 179 kohaselt nimetab kohtunikud tähtajatult ametisse vabariigi president KRSi ettepanekul.

15 Põhiseaduse artikkel 184 näeb ette, et Naczelny Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus) ja halduskohtud on pädevad kontrollima avaliku halduse tegevust.

16 Põhiseaduse artikli 186 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„[KRS] on kohtute ja kohtunike sõltumatuse tagaja.“

17 Põhiseaduse artiklis 187 on sätestatud:

„1. [KRSi] kuuluvad:

1) [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] esimene esimees, justiitsminister, [Naczelny Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus)] esimees ja vabariigi presidendi määratud isik,

2) [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)], üldkohtute, halduskohtute ja sõjaväekohtute kohtunike hulgast valitud 15 liiget,

3) [Sejmi (Poola seim)] poolt oma liikmete hulgast valitud neli liiget ja senati poolt oma liikmete hulgast valitud kaks liiget.

[...]

3. [KRSi] liikmete volitused kehtivad neli aastat.

4. [KRSi] ülesehitus, tegevusvaldkond ja töökord ning selle liikmete valimise kord määratakse kindlaks seadusega.“

KRSi seadus

18 KRSi reguleerib 12. mai 2011. aasta riikliku kohtute nõukoja seadus (ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa) (Dz. U. 2011, nr 126, jrk nr 714), mida on muu hulgas muudetud 8. detsembri 2017. aasta seadusega, millega muudetakse riikliku kohtute nõukoja seadust ja teatavaid teisi seadusi (ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw) (Dz. U. 2018, jrk nr 3), ning 20. juuli 2018. aasta seadusega, millega muudetakse üldkohtute korralduse seadust ja teatavaid teisi seadusi (ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw) (Dz. U. 2018, jrk nr 1443), (edaspidi „KRSi seadus“).

19 KRSi seaduse artikli 3 lõike 1 punktide 1 ja 2 kohaselt kuulub KRSi pädevusse:

„1. kandidaatide avalduste läbivaatamine ja hindamine [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtuniku ning üldkohtute, halduskohtute ja sõjaväekohtute kohtuniku ning halduskohtute kohtunikukandidaadi ametikohtadele;

2. [vabariigi presidendile] ettepaneku tegemine nimetada ametisse kohtunikud [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)], üldkohtutesse, halduskohtutesse ja sõjaväekohtutesse ning nimetada ametisse kohtunikukandidaadid halduskohtutesse“.

20 Selle seaduse artiklis 9a on sätestatud:

„1. Seim valib [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)], üldkohtute, halduskohtute ja sõjaväekohtute kohtunike hulgast 15 [KRSi] liiget ühiseks nelja-aastaseks ametiajaks.

2. Lõikes 1 viidatud valimise käigus võtab seim võimalikult palju arvesse asjaolu, et vajalik on see, et [KRSis] oleksid esindatud eri liiki kohtute ja eri kohtuastme kohtunikud.

3. Kohtunike hulgast valitud uute [KRSi] liikmete ühine ametiaeg algab nende valimisele järgneval päeval. Eelmiseks ametiajaks valitud [KRSi] liikmed jätkavad oma ülesannete täitmist kuni [KRSi] uute liikmete ühise ametiaja alguseni.“

21 Selle seaduse artikli 11a lõike 2 kohaselt saab kohtunike hulgast valitava KRSi liikme kandidatuuri üles seada vähemalt 2000 Poola kodanikust või vähemalt 25 teenistuses olevast kohtunikust koosnev grupp. Seimi poolt KRSi liikmete valimise kord on ette nähtud KRSi seaduse artiklis 11d.

22 KRSi seaduse artikli 37 lõikes 1 on sätestatud:

„Kui kohtuniku ametikohale on kandideerinud rohkem kui üks kandidaat, analüüsib ja hindab [KRS] kõiki kandideerimistaotlusi koos. Sellisel juhul võtab [KRS] vastu resolutsiooni, mis hõlmab kõiki kandidaate puudutavaid otsuseid kohtuniku ametisse nimetamise ettepaneku esitamise kohta.“

23 Selle seaduse artiklis 43 on ette nähtud:

„1. [KRSi] resolutsioon jõustub, kui seda ei saa edasi kaevata.

2. Kui kõik menetlusosalised ei ole artikli 37 lõikes 1 osutatud resolutsiooni vaidlustanud, jõustub see osas, mis hõlmab otsust jätta esitamata kohtuniku ametisse nimetamise ettepanek menetlusosaliste puhul, kes ei ole kaebust esitanud, juhul kui artikli 44 lõikes 1b ei ole ette nähtud teisiti.“

24 Esialgse eelotsusetaotluse esitamise ajal oli selle seaduse artiklis 44 sätestatud:

„1. Menetlusosaline võib pöörduda kaebusega [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] poole põhjendusel, et [KRSi] resolutsioon on õigusvastane, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. [...]

1a. [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtuniku ametisse nimetamise üksikjuhtudel võib kaebuse esitada [Naczelny Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus)]. Sellistel juhtudel ei ole võimalik edasi kaevata [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)]. [Naczelny Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus)] esitatud kaebuse aluseks ei saa olla väide, et seda, kas kandidaat vastab kriteeriumidele, mida võetakse arvesse [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtuniku ametisse nimetamise ettepaneku esitamise kohta otsuse tegemisel, on hinnatud valesti.

1b. Kui kõik menetlusosalised ei ole [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtuniku ametisse nimetamise üksikjuhtudel artikli 37 lõikes 1 osutatud resolutsiooni vaidlustanud, jõustub see osas, mis hõlmab otsust teha [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtuniku ametisse nimetamise ettepanek, ja osas, mis hõlmab otsust jätta esitamata sama kohtu kohtunikuks nimetamise ettepanek menetlusosaliste puhul, kes ei ole kaebust esitanud.

[...]

4. Konkreetsetel [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtuniku ametisse nimetamise juhtudel võrdub see, kui [Naczelny Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus)] tühistab [KRSi] resolutsiooni [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtuniku ametisse nimetamise ettepaneku esitamata jätmise kohta, sellega, et vastu on võetud kaebuse esitanud menetlusosalise kandidatuur vabale [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtuniku ametikohale, mille suhtes on [KRSi] menetlus selle [kõrgeima halduskohtu] otsuse tegemise kuupäeva seisuga pooleli, või sellise menetluse puudumise korral tulevasele vabale [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtuniku ametikohale, mis välja kuulutatakse.“

25 KRSi seaduse artikli 44 lõige 1a lisati sellesse artiklisse 8. detsembri 2017. aasta seadusega, millega muudetakse riikliku kohtute nõukoja seadust ja teatavaid teisi seadusi ning mis jõustus 17. jaanuaril 2018, ning selle seaduse lõiked 1b ja 4 lisati sellesse artiklisse 20. juuli 2018. aasta seadusega, millega muudetakse üldkohtute korralduse seadust ja teatavaid teisi seadusi ning mis jõustus 27. juulil 2018. Enne nende muudatuste tegemist esitati lõikes 1a nimetatud kaebused Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) vastavalt sama artikli 44 lõikele 1.

26 Trybunał Konstytucyjny (Poola konstitutsioonikohus) tunnistas 25. märtsi 2019. aasta kohtuotsusega KRSi seaduse artikli 44 lõike 1a põhiseaduse artikliga 184 vastuolus olevaks sisuliselt põhjendusel, et pädevus, mis on Naczelny Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus) selle lõikega 1a antud, ei ole põhjendatud ei asjaomaste kohtuasjade laadiga, ei selle kohtu korraldusega ega kohtu kohaldatava menetlusega. Selles kohtuotsuses märkis Trybunał Konstytucyjny (Poola konstitutsioonikohus) samuti, et see põhiseadusega vastuolus olevaks tunnistamine „toob tingimata kaasa kõigi kehtetuks tunnistatud õigusnormil põhinevate pooleliolevate kohtumenetluste lõpetamise“.

27 KRSi seaduse artiklit 44 muudeti seejärel 26. aprilli 2019. aasta seadusega, millega muudetakse KRSi seadust ja halduskohtute korralduse seadust (ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów administracyjnych), (Dz. U. 2019, jrk nr 914) (edaspidi „26. aprilli 2019. aasta seadus“), mis jõustus 23. mail 2019. Selle artikli 44 lõige 1 on nüüd sõnastatud järgmiselt:

„Menetlusosaline võib pöörduda kaebusega [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] poole põhjendusel, et [KRSi] resolutsioon on õigusvastane, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Kaebust ei ole võimalik esitada üksikjuhul, mis puudutab kohtuniku ametisse nimetamist [Sąd Najwyższysse (Poola kõrgeim kohus)].“

28 Lisaks on 26. aprilli 2019. aasta seaduse artiklis 3 ette nähtud, et „[e]nne käesoleva seaduse jõustumise kuupäeva esitatud ja lahendamata kaebust, millega vaidlustatakse [KRSi] resolutsioon üksikjuhul, mis puudutab kohtuniku ametisse nimetamist [Sąd Najwyższysse (Poola kõrgeim kohus)], ei ole seadusest tulenevalt vaja läbi vaadata“.

Poola kõrgeimat kohut käsitlev uus seadus

29 23. novembri 2002. aasta kõrgeima kohtu seaduse (ustawa o Sądzie Najwyższym) (Dz. U. 2002, jrk nr 240) artikliga 30 oli Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku pensionieaks kehtestatud 70 aastat.

30 8. detsembri 2017. aasta kõrgeima kohtu seadus (ustawa o Sądzie Najwyższym) (Dz. U. 2018, jrk nr 5) (edaspidi „Poola kõrgeimat kohut käsitlev uus seadus“) jõustus 3. aprillil 2018.

31 Nagu nähtub Poola kõrgeimat kohut käsitleva uue seaduse artiklitest 37 ja 111, langetati Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku pensioniiga 65. eluaastale, tingimusega et vabariigi presidendil on õigus lubada asjaomasel isikul jätkata oma ametikohustuste täitmist pärast sellesse ikka jõudmist.

- 32 Euroopa Kohtu 17. detsembri 2018. aasta kohtumääruse komisjon *vs.* Poola (C-619/18 R, EU:C:2018:1021) tulemusel tunnistati 21. novembri 2018. aasta seadusega, millega muudetakse Poola kõrgeima kohtu seadust (ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym), (*Dz. U.* 2018, jrk nr 2507), kehtetuks kõnealune loa andmise mehhanism, piirati 65. eluaastale määratud uue pensioniea kohaldamist nii, et see kehtib vaid kohtunike puhul, kes asuvad Sąd Najwyższys (Poola kõrgeim kohus) ametisse pärast 1. jaanuari 2019, ning võimaldati selles kohtus ametisse ennistada kohtunikud, kes asusid oma ülesandeid täitma enne seda kuupäeva ja kes olid eelmises punktis nimetatud sätete alusel pensionile saadetud.

Põhikohtuasjad ja eelotsusetaotlus

- 33 KRS otsustas 24. ja 28. augusti 2018. aasta resolutsioonidega mitte teha vabariigi presidendile ettepanekut nimetada A.B. ja C.D. Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kriminaalkolleegiumi kohtuniku vabale ametikohale selle ametikoha täitmise raames ning E.F., G.H. ja I.J. selle kohtu tsiviilkolleegiumi kohtuniku ametikohale seitsme vaba ametikoha täitmise raames. Need resolutsioonid sisaldasid ka ettepanekuid teiste kandidaatide nimetamiseks nendele ametikohtadele.
- 34 A.B, C.D, E.F., G.H. ja I.J. esitasid nende resolutsioonide peale kaebused Naczelný Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus) ning palusid esialgse õiguskaitse tagamiseks resolutsioonide toime peatada. 25. ja 27. septembri 2018. aasta ning 8. oktoobri 2018. aasta otsustega määras see kohus, et nende resolutsioonide täitmine peatatakse.
- 35 Naczelný Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus) rõhutab eelotsusetaotluses kõigepealt, et erinevalt varem kehtinud sätetest on KRSi seaduse artikli 44 lõikes 1b ette nähtud, et üksikjuhtudel kohtuniku ametisse nimetamisel Sąd Najwyższysse (Poola kõrgeim kohus), kui kõik konkursimenetluses osalejad ei ole vaidlustanud selle seaduse artikli 37 lõikes 1 viidatud resolutsiooni, jõustub see osas, mis sisaldab otsust teha ametisse nimetamise ettepanek nende menetlusosaliste suhtes, kes ei ole kaebust esitanud. Sellega seoses märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus aga, et nende menetlusosaliste hulka kuuluvad isikud, kelle ametisse nimetamise ettepanek tehti ja kellel ei ole seega huvi sellise resolutsiooni peale kaebust esitada, mistõttu jõustub tegelikult alati resolutsiooni see osa, milles tehakse ettepanek kandidaadid ametisse nimetada.
- 36 Seejärel leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et KRSi seaduse artikli 44 lõikes 1a määratletakse selle kohtu ülesanded, mida ta peab selliste resolutsioonide üle otsustamise puhul täitma, väga üldsõnaliselt ja ilma selgeid hindamiskriteeriume kehtestamata.
- 37 Lõpuks märgib see kohus, et KRSi seaduse artikli 44 lõikest 4 tuleneb, et kui tühistatakse KRSi resolutsiooni see osa, mis käsitleb kandidaadi Sąd Najwyższys (Poola kõrgeim kohus) kohtunikuna ametisse nimetamise ettepaneku esitamata jätmist, siis on asjaomasel isikul sellele ametikohale võimalik kandideerida vaid seni, kuni resolutsiooni selle osa tühistamise ajal on KRSis menetlus veel pooleli, vastasel juhul on kandideerimine võimalik ainult järgmistele selles kohtus vabaks kuulutatud kohtuniku ametikohtadele. Praktikas on välistatud kõik võimalused uuesti läbi vaadata kandidatuur vabale ametikohale, mida asjaomane isik taotles, ning tema võimalik nimetamine sellele ametikohale kaebuse tulemusel.
- 38 Neil asjaoludel leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kaebusel, mida on õigus esitada kandidaadil, kelle nimetamise ettepanekut Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametikohale KRS ei teinud, puudub igasugune toime. Eelotsusetaotluse esitanud kohus on seisukohal, et selleks et vastav kaebus oleks tulemuslik, on esiteks nõutav, et kandidaadi esitatav kaebus peataks KRSi resolutsiooni, mille tõttu see resolutsioon ei jõustu ja seda ei saa kandidaatide ametisse nimetamiseks esitada vabariigi presidendile, seni kuni Naczelný Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus) lahendab kõnealuse kaebuse. Teiseks peaks KRS juhul, kui kaebus rahuldatakse, olema kohustatud hageja kandidatuuri uuesti läbi vaatama, et viimast oleks võimalik nimetada sellele ametikohale.

- 39 Eeltoodut arvestades kahtleb eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas käesoleva kohtuotsuse punktides 35–37 nimetatud liikmesriigi õigusnormid on liidu õigusega kooskõlas. Selles osas leiab see kohus, et Euroopa Kohtu praktikast tuleneb, et liikmesriik peab ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõtte alusel tagama liidu õiguse kohaldamise ja järgimise ning selle käigus – nagu on sätestatud ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus – kehtestama vajalikud õiguskaitsevahendid, et tagada õigussubjektidele, et järgitakse nende õigust tõhusale kohtulikule kaitsele liidu õigusega hõlmatud valdkondades. Selline kaitse on ELL artiklis 2 viidatud õigusriigi olemuslik tunnus ning see tuleb tagada järgides harta artiklist 47 ja direktiivi 2000/78 artikli 9 lõikest 1 tulenevaid tingimusi.
- 40 Eelotsusetaotluse esitanud kohus on arvamisel, et KRSi seaduse artikli 44 lõigete 1b ja 4 eesmärki tuleb KRSi nende resolutsioonide jõustumise seisukohalt, milles tehakse ettepanek nimetada isik Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametikohale, hinnata ka, võttes arvesse Poola kõrgeimat kohut käsitlevat uut seadust, mille artiklitega 37 ja 111 langetati Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike pensioniiga 65. eluaastale, seades samas võimaluse jätkata sellel ametikohal pärast nimetatud ikka jõudmist sõltuvusse vabariigi presidendi loast.
- 41 Lisaks märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et liikmesriigi õigusnormid, mida kohaldatakse õiguskaitsevahenditele seoses nende KRSi resolutsioonidega, milles tehakse ettepanek isiku nimetamiseks mõne muu kohtuniku ametikohale kui Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunik, on jäänud endisteks ega näe ette käesoleva kohtuotsuse punktides 35–37 esitatud piiranguid. Seega on selle kohtu kohtuniku ametikoha kandidaadil ja mõne muu kohtu kui viimati nimetatud kohus kohtuniku ametikoha kandidaadil erinev võimalus esitada kohtule kaebus KRSi resolutsiooni peale, millega see organ ei teinud ettepanekut nimetada nad sellele ametikohale. Juhul kui selline vahetegemine ei ole põhjendatud mõne üldise huvi eesmärgiga, võib see rikkuda põhiseaduse artiklites 45 ja 60 sätestatud õigust pääseda avalikku teenistusse võrdsetel tingimustel ning seda õigust tagavat kaebeõigust.
- 42 Selline vahetegemine on seda vähem põhjendatum, et Sąd Najwyższyl (Poola kõrgeim kohus) on ülioluline positsioon, sest tal tuleb teha kohtulikku järelevalvet kõigi alama astme kohtute üle, mistõttu sellesse kohtusse määratud kohtunike valimise menetluse käik nõuab eelkõige, et pädev kohus viiks läbi tegeliku ja range kontrolli.
- 43 Sellega seoses tuleb märkida, et kirjeldatud kohtuliku kontrolli tõhususe puudumine Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike ametisse nimetamise menetluses tekitab KRSi uut koosseisu arvestades täiendavaid probleeme. Nimelt, nagu nähtub KRSi seaduse artiklist 9a, ei vali 15 kohtuvõimu esindajat, kes kuuluvad sellesse organisse, enam mitte nende kolleegid, nagu varem, vaid seim kandidaatide hulgast, kelle seab üles vähemalt 2000 Poola kodanikku või 25 kohtunikku, mis tingib ohu, et KRSi liikmed allutatakse seimis esindatud poliitilistele jõududele. Lisaks, mis puudutab hiljuti moodustatud KRSi koosseisu, siis tekitab selles osas igasuguse läbipaistvuse puudumine kahtlusi, kas eespool nimetatud tingimused KRSi liikme ametikohale kandideerimise kohta on tegelikult täidetud.
- 44 Lõpuks on problemaatiline ka asjaolu, et mis puudutab 15 liiget, kes esindavad kohtuvõimu, siis kuulub KRSi 14 esindajat üldkohtute kohtunike hulgast ja üks esindaja halduskohtute kohtunike hulgast, kuid mitte ühtegi esindajat Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike hulgast, mis on vastuolus põhiseaduse artikli 187 punktiga 2. Sama kehtib asjaolu kohta, et nende 14 üldkohtu kohtuniku hulgas on täitevvõimu nimetatud kohtuesimehed ja aseesimehed nende isikute asemel, kelle täitevvõim tagasi kutsus, mis võib tähendada, et täitevvõimu mõju KRSis on seega suurenenud.

45 Neil asjaoludel otsustas Naczelny Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas ELL artiklit 2 koostoimes artikli 4 lõike 3 kolmanda lõiguga, ELL artikli 6 lõiget 1 ja artikli 19 lõiget 1 vaadelduna koos [harta] artikliga 47 ja [...] direktiivi 2000/78/EÜ artikli 9 lõikega 1 ning ELTL artikli 267 kolmandat lõiku tuleb tõlgendada nii, et tegemist on õigusriigi põhimõtte ning õiguse tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiguse tõhusale kohtulikule kaitsele rikkumisega, kui liikmesriigi seadusandja, andes õiguse esitada kohtule kaebus liikmesriigi viimase astme kohtu (Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)) kohtuniku ülesannete täitmisega seotud üksikjuhtumitel, seob eelviidatud kohtu kohtuniku ametisse nimetamise ettepaneku esitamisele eelnenud valikumenetluses tehtud otsuse jõustumise ja kehtivuse asjaoluga, et otsust, mis tehti kõigi [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtunikukandidaatide ühise läbivaatamise ja hindamise menetluses, ei ole edasi kaevanud kõik ametisse nimetamise menetluses osalejad, kelle hulka kuulub ka kandidaat, kes ei ole huvitatud selle otsuse edasikaebamisest, nimelt kandidaat, kelle ametisse nimetamist ettepanek puudutab, mille tulemusena:
- kaob õiguskaitsevahendi tõhusus ja võimalus, et pädev kohus saaks tegelikkuses kontrollida viidatud ametisse nimetamise menetluse kulgu, ja
 - olukorras, kus selle menetlusega on hõlmatud ka need [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtunike ametikohad, mida seni täitnud kohtunike suhtes on kohaldatud uut, madalamat pensioniiga, ilma et madalama pensioniea kasutamise küsimus oleks jäetud vaid huvitatud kohtuniku enda otsustada, on seoses kohtunike ametist tagandamise keelu põhimõttega – olukorras, kus on leitud, et seda põhimõtet on sel viisil kahjustatud – mõjutatud ka eelviidatud ametisse nimetamise menetluse kohtuliku kontrolli ulatus ja tulemus?
2. Kas ELL artiklit 2 koostoimes artikli 4 lõike 3 kolmanda lõiguga ja ELL artikli 6 lõiget 1 vaadelduna koos harta artikli 15 lõikega 1, artikliga 20, artikli 21 lõikega 1 ja artikli 52 lõikega 1 ning direktiivi 2000/78 [...] artikli 2 lõiget 1 ja lõike 2 punkti a ning artikli 3 lõike 1 punkti a ja ELTL artikli 267 kolmandat lõiku tuleb tõlgendada nii, et
- tegemist on õigusriigi põhimõtte, võrdse kohtlemise põhimõtte ja võrdsetel ja ühtsetel alustel avalikku teenistusse – [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtuniku ametikohale – pääsemise põhimõtte rikkumisega, kui on olemas pädeva kohtu poole pöördumise õigus eelviidatud kohtu kohtuniku ametikoha täitmisega seotud üksikjuhtumitel, kuid esimeses küsimuses kirjeldatud jõustumise kriteeriumi tulemusena võib [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtuniku vabale ametikohale nimetamine toimuda, ilma et pädev kohus kontrolliks ametisse nimetamise menetluse kulgu (juhul kui selline kontroll algatatakse), ja samal ajal rikub selle kontrolli puudumine, riivates õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, võrdsetel alustel avalikku teenistusse pääsemise õigust ega vasta seetõttu üldise huvi eesmärkidele, ja
 - olukorras, kus liikmesriigi organ, mille ülesanne on kaitsta kohtute ja kohtunike sõltumatust ([KRS]) ja kus toimub Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametikohale nimetamise menetlus, moodustatakse nii, et sellesse organisse kuuluvad kohtuvõimu esindajad valib seadusandlik võim, rikutakse institutsioonide vahelise tasakaalu põhimõtet?“

Menetlus Euroopa Kohtus ja täiendav eelotsuse küsimus

Kiirendatud menetluse taotlus ja eelisjärjekorras läbivaatamine

- 46 Eelotsusetaotluses palus Naczelny Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus), et käesolev eelotsusetaotlus vaadatakse läbi kiirendatud menetluses vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artiklile 105. Taotluse põhjendamisel leidis kohus, et see menetlus on põhjendatud, arvestades põhikohtuasjade ja nende raames tehtavate otsuste olulisust ja laadi.
- 47 Kodukorra artikli 105 lõikes 1 on sätestatud, et kui kohtuasja laad nõuab asja lahendamist lühikese aja jooksul, võib Euroopa Kohtu president eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotlusel või erandkorras omal algatusel otsustada, olles ettekandja-kohtuniku ja kohtujuristi ära kuulanud, lahendada eelotsusetaotluse kiirendatud menetluses.
- 48 Sellega seoses tuleb märkida, et selline kiirendatud menetlus on menetluslik vahend erakorralisele kiireloomulisusele vastamiseks (Euroopa Kohtu presidendi 20. detsembri 2017. aasta kohtumäärus M. A. jt, C-661/17, ei avaldata, EU:C:2017:1024, punkt 17 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 1. oktoobri 2018. aasta kohtumäärus Miasto Łowicz ja Prokuratura Okręgowa w Płocku, C-558/18 ja C-563/18, ei avaldata, EU:C:2018:923, punkt 18).
- 49 Lisaks nähtub Euroopa Kohtu praktikast samuti, et kiirendatud menetlust ei pruugita kohaldada, kui kohtuasjas tekkinud õiguslike probleemide tundlikkus ja keerukus on sellise menetluse kohaldamisega raskesti ühitatavad, eelkõige kui Euroopa Kohtus toimuva menetluse kirjalikku osa ei ole otstarbekas lühendada (8. aprilli 2020. aasta kohtumäärus komisjon vs. Poola, C-791/19 R, EU:C:2020:277, punkt 102 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 50 Käesoleval juhul otsustas Euroopa Kohtu president 31. jaanuaril 2019, olles ettekandja-kohtuniku ja kohtujuristi ära kuulanud, et kiirendatud menetluse taotlust ei ole vaja rahuldada, kuna eelotsusetaotlus ei sisalda piisavalt teavet, et tuvastada erandlikke asjaolusid, mis õigustaksid eelotsusetaotluse lahendamist lühikese aja jooksul. Nimelt nähtub eelotsusetaotluses sisalduvatest andmetest, et põhikohtuasjad puudutavad kaebusi, mille on esitanud Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametikohale kandideerijad KRSi resolutsioonide peale, milles ei tehtud ettepanekut nende nimetamiseks ametisse, ning et eelotsusetaotluse esitanud kohus on lisaks määranud, et nende resolutsioonide täitmine peatatakse.
- 51 Neil asjaoludel ei ilmnenu teabe ega selgituste põhjal, mille andis eelotsusetaotluse esitanud kohus, kes – nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 46 – ilma muude täpsustusteta viitas üksnes põhikohtuasjade tähtsusele ja laadile, et käesolev kohtuasi, milles on lisaks tekkinud väga tundlikke ja keerukaid küsimusi, oleks sedavõrd kiireloomuline, et erandkorras on põhjendatud kõrvale kalduda eelotsusetaotluse tavamenetluse normidest.
- 52 Vastuseks täiendava teabe nõudele, mille Euroopa Kohus saatis eelotsusetaotluse esitanud kohtule, täpsustas see kohus 14. veebruari 2019. aasta kirjas, et kuigi põhikohtuasjades käsitletavate resolutsioonide täitmise oli kohus peatanud, nimetas vabariigi president 10. oktoobril 2018 sellegipoolest Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametikohtadele kaheksa uut kohtunikku, kelle KRS nendes resolutsioonides välja pakkus. Tegelikult ei määratud neid kaheksat uut kohtunikku siiski Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) asjaomaste kolleegiumide koosseisudesse, kuna asjaomaste isikute ametisse nimetamise õiguspärasuse suhtes olevaid kahtlusi arvestades ja õiguskindluse kaalutlustel peatasid nende kolleegiumide esimehed nende isikute kohtukoosseisu kaasamise seniks, kuni eelotsusetaotluse esitanud kohus teeb põhikohtuasjades kohtuotsused.
- 53 Neid täpsustusi arvesse võttes otsustas Euroopa Kohtu president 26. veebruaril 2019, et käesolevat kohtuasja menetletakse kodukorra artikli 53 lõike 3 alusel eelisjärjekorras.

Täiendav eelotsusetaotlus ja menetluse kirjaliku osa uuendamine

- 54 Pärast menetluse kirjaliku osa lõpetamist tegi eelotsusetaotluse esitanud kohus 26. juunil 2019 otsuse, millega ta peatas menetluse seoses taotlusega, millega Prokurator Generalny (Poola peaprokurör) palus tal tuvastada otsuse tegemise vajaduse äralangemine, kusjuures see taotlus tuvastada otsuse tegemise vajaduse äralangemine põhines esiteks Trybunał Konstytucyjny (Poola konstitutsioonikohus) 25. märtsi 2019. aasta kohtuotsusel, mis on nimetatud käesoleva kohtuotsuse punktis 26, ja teiseks käesoleva kohtuotsuse punktis 28 viidatud 26. aprilli 2019. aasta seaduse artiklil 3.
- 55 Mis puudutab KRSi seaduse artikli 44 lõike 1a põhiseadusega vastuolus olevaks tunnistamist, mis toimus Trybunał Konstytucyjny (Poola konstitutsioonikohus) 25. märtsi 2019. aasta kohtuotsusega, siis leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus esiteks, et sellel tuvastusel on tagajärg üksnes tulevikus ning see ei kahjusta õigust kohtulikule kaitsele, mida õigussubjekt on – nagu põhikohtuasjades – kasutanud enne põhiseadusega vastuolu tuvastamist seoses sellele eelnenud asjaoludega. Teiseks tuleneb sõnaselgelt sellest kohtuotsusest, et Trybunał Konstytucyjny (Poola konstitutsioonikohus) ei sea kahtluse alla mitte kohtuliku kaitse vajadust kui sellist, mis tuleneb hoopis põhiseadusest ja tema enda kohtupraktikast, vaid üksnes selle kohtu kindlaksmääramist, kes on pädev seda kaebust lahendama. Seega ilmneb nii sellest kohtuotsusest kui muust kohtupraktikast, et eelotsusetaotluse esitanud kohus peaks sel juhul vähemalt käesolevas asjas olema pädev.
- 56 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et uus raskus, millega ta nüüd silmitsi seisab, tuleneb pigem 26. aprilli 2019. aasta seadusest, millega on esiteks ette nähtud, et sellistes kohtuasjades nagu põhikohtuasjad on seadusest tulenevalt ära langenud lahendi tegemise vajadus, ning teiseks välistatud tulevikus igasugune edasikaebamise võimalus üksikjuhtumitel, mis puudutavad Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametisse nimetamist, selle asemel et anda selliste vaidluste läbivaatamine teisele kohtule.
- 57 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et liidu õigusnormidega, millele viidatakse tema esialgses eelotsusetaotluses Euroopa Kohtule esitatud kahes küsimuses, ning nendest sätetest tuleneva vajadusega esiteks õigusriigi põhimõtet austades tagada õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ning teiseks mitte neutraliseerida eelotsusetaotlusega algatatud koostööd, võivad olla vastuolus sellised liikmesriigi õigusnormid, mis suurendavad seega riigisisese õiguse kooskõla puudumist kõnealuste liidu õigusnormidega.
- 58 Neil asjaoludel otsustas Naczelny Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus) 26. juuni 2019. aasta otsusega menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule täiendava eelotsuse küsimuse (edaspidi „kolmas küsimus“), mis on sõnastatud järgmiselt:

„Kas ELL artiklit 2 koostoimes ELL artikli 4 lõike 3 kolmanda lõiguga, artikli 6 lõikega 1 ja artikli 19 lõikega 1 ning arvestades [harta] artiklit 47 ja direktiivi 2000/78 [...] artikli 9 lõiget 1 ning ELTL artikli 267 kolmandat lõiku tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi seadusandja rikub õigusriigi põhimõtet ja õigust pöörduda kohtusse ning õigust tõhusale kohtulikule kaitsele olukorras, kus ta kõrvaldab õiguskorrast asjakohased sätted, mis käsitlevad [Naczelny Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus)] pädevust ja õigust esitada sellele kohtule kaebusi [KRSi] resolutsioonide peale ning millega seatakse samuti sisse lahendus, mille kohaselt neid kaebusi käsitlevad kohtuasjad, mis on enne kõnealuste muudatuste (erandite) kehtestamise kuupäeva algatatud, kuid on lõpetamata, tuleb seadusest tulenevalt lõpetada, ning mille tagajärjel:

- kaob õigus pöörduda kohtusse [KRSi] resolutsioonide kontrollimiseks ja selle kontrollimiseks, kas valikumenetlus, mille käigus need resolutsioonid vastu võeti, viidi läbi nõuetekohaselt, ja
- kaob õigus pöörduda kohtusse, mis omakorda toob kaasa selle, et liikmesriigi kohus, kes oli algselt pädev nende kaebuste menetlemiseks ja kes on taotlenud Euroopa Kohtult eelotsust pärast seda, kui on edukalt algatatud [KRSi] resolutsioonide kontrolli menetlus, jääb ilma võimalusest konkreetses

kohtuasjas, mis on selle (algselt) pädeva kohtu menetluses, tulemuslikult kasutada eelotsusemenetlust Euroopa Kohtus ja õigusest oodata Euroopa Kohtu lahendit; selliselt, et see riivab lojaalse koostöö põhimõtet?“

- 59 Täiendavast eelotsusetaotlusest teatati huvitatud pooltele ja menetluse kirjalik osa uuendati, et nad saaksid esitada oma seisukohad kolmanda küsimuse kohta.

Menetluse suulise osa uuendamise taotlused

- 60 Pärast eelotsusetaotluse esitanud kohtule ja huvitatud pooltele käesoleva kohtuotsuse kuulutamise kuupäeva teatamist taotlesid peaprokurör ja Poola valitsus Euroopa Kohtu kantseleisse vastavalt 4. ja 15. veebruaril 2021 saabunud dokumendiga menetluse suulise osa uuendamist.
- 61 Taotluse põhjenduseks märkis peaprokurör sisuliselt, et ta ei nõustu kohtujuristi ettepanekus toodud teatud seisukohtadega, mis puudutavad vajadust kohtulikult kontrollida kohtunike ametisse nimetamise menetlusi, sest peaprokuröri hinnangul on need seisukohad küsitavad, ebatäpsed ja täis vastuolusid ning põhinevad lisaks kaalutlustel, mille üle ei ole huvitatud pooled piisavalt vaieldud. Peaprokuröri arvates erineb kohtujuristi ettepanekus sisalduv analüüs ka teatud punktide osas sellest, mille esitas kohtujurist Hogan kohtuasjas Repubblika (C-896/19, EU:C:2020:1055). Peaprokuröri sõnul mainis kohtujurist lõpuks Euroopa Inimõiguste Kohtu 1. detsembri 2020. aasta otsust kohtuasjas Guðmundur Andri Ástráðsson vs. Island (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418). Ent selle puhul on tegemist uue asjaoluga, mille üle ei ole huvitatud pooled saanud vaielda.
- 62 Ka Poola valitsus toonitab oma taotluses, et ta ei nõustu kohtujuristi ettepanekuga, milles anti ELL artikli 19 lõike 1 teisele lõigule liiga lai tõlgendus, mis lahkneb lisaks tõlgendustest, mis on esitatud kohtujurist Hogani ettepanekus kohtuasjas Repubblika (C-896/19, EU:C:2020:1055) ning Euroopa Kohtu asepresidendi 10. septembri 2020. aasta kohtumääruses nõukogu vs. Sharpston (C-424/20 P(R), ei avaldata, EU:C:2020:705). Menetluse suulise osa uuendamine võimaldab Poola valitsuse arvates esitada huvitatud pooltel ka oma seisukoht Euroopa Inimõiguste Kohtu 1. detsembri 2020. aasta otsuse Guðmundur Andri Ástráðsson vs. Island (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418) võimalike tagajärgede kohta.
- 63 Seoses sellega tuleb märkida, et esiteks ei ole Euroopa Kohtu põhikirjas ega kodukorras ette nähtud võimalust, et põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikud saaksid esitada seisukohti vastuseks kohtujuristi ettepanekule (6. märtsi 2018. aasta kohtuotsus Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 64 Teiseks on ELTL artikli 252 teise lõigu kohaselt kohtujuristi ülesanne avalikul kohtuistungil täiesti erapooletult ja täiesti sõltumatult teha põhjendatud ettepanekuid kohtuasjades, mis Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohaselt nõuavad tema osalust. Kohtujuristi ettepanek ega selleni jõudmiseks läbitud põhjenduskäik ei ole Euroopa Kohtule siduvad. Seetõttu ei saa asjaolu, et huvitatud isik ei nõustu kohtujuristi ettepanekuga, olenemata sellest, milliseid küsimusi selles analüüsiti, iseenesest olla põhjus, mis annaks alust suulise menetluse uuendamiseks (6. märtsi 2018. aasta kohtuotsus Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 65 Samas võib Euroopa Kohus igal ajal pärast kohtujuristi ärakuulamist teha kodukorra artikli 83 alusel määruse menetluse suulise osa uuendamiseks, eelkõige kui ta leiab, et tal ei ole piisavalt teavet, või kui üks pooltest on pärast suulise osa lõpetamist esitanud uue asjaolu, millel on otsustav tähtsus Euroopa Kohtu lahendile, või kui asja lahendamisel tuleks tugineda argumendile, mille üle huvitatud isikud ei ole vaieldud.

- 66 Käesoleval juhul leiab Euroopa Kohus pärast kohtujuristi ärakuulamist siiski, et pärast kirjalikku menetlust ja Euroopa Kohtus toimunud kohtuistungit on tal kogu vajalik informatsioon kohtuotsuse tegemiseks. Ta lisab, et käesoleva kohtuasja lahendamisel ei ole tarvis tugineda argumendile, mille üle huvitatud isikud ei ole vaielnud. Lõpuks märgib ta, et menetluse suulise osa uuendamise taotlustest ei ilmne ühtegi uut asjaolu, millel võiks olla otsustav tähtsus lahendile, mis tal tuleb neis kohtuasjades teha. Seetõttu ei ole vaja uuendada menetluse suulist osa.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Euroopa Kohtu pädevus

- 67 Peaprokuröri hinnangul on kohtunike ametisse nimetamise menetlustega seotud õiguskaitsevahendi problemaatika valdkond, mis kuulub liikmesriikide ainupädevusse ja jääb välja liidu õiguse kohaldamisalast. Järelikult ei kuulu see valdkond Euroopa Kohtu pädevusse.
- 68 Sellega seoses tuleb esiteks meenutada, et kuigi kohtukorraldus liikmesriikides kuulub viimati nimetatute pädevusse, on liikmesriigid siiski kohustatud selle pädevuse teostamisel täitma kohustusi, mis tulenevad neile liidu õigusest (24. juuni 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus), C-619/18, EU:C:2019:531, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny, C-558/18 ja C-563/18, EU:C:2020:234, punkt 36 ja seal viidatud kohtupraktika). See võib nii olla eelkõige riigisiseste õigusnormide puhul, mis käsitlevad kohtunike ametisse nimetamise otsuste tegemise sisulisi tingimusi ja menetlusnorme ning vajaduse korral norme, mida ametisse nimetamise menetlustes kohaldatakse kohtulikule kontrollile (vt selle kohta 19. novembri 2019. aasta kohtuotsus A. K. jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus), C-585/18, C-624/18 ja C-625/18; edaspidi „kohtuotsus A. K. jt“, EU:C:2019:982, punktid 134–139 ja 145).
- 69 Teiseks puudutavad peaprokuröri esitatud vastuväited sisuliselt käesoleva kohtuotsuse punktis 1 viidatud liidu õigusnormide ulatust ja seega nende tõlgendamist. Niisugune tõlgendamine kuulub aga ELTL artikli 267 alusel ilmselgelt Euroopa Kohtu pädevusse (vt analoogia alusel kohtuotsus A. K. jt, punkt 74).
- 70 Eespool toodust tuleneb, et Euroopa Kohus on pädev lahendama käesolevaid eelotsusetaotlusi.

Kolmas küsimus

- 71 Oma kolmanda küsimusega, mida tuleb analüüsida kõigepealt, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas ühelt poolt ELL artiklit 2, artikli 4 lõike 3 kolmandat lõiku ja artikli 19 lõike 1 teist lõiku, harta artiklit 47 ja direktiivi 2000/78 artikli 9 lõiget 1 koosvõetuna ning teiselt poolt ELTL artiklit 267 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigi õiguskorra muudatused, millega esiteks võetakse liikmesriigi kohtult pädevus esimese ja viimase astmena lahendada kaebusi, mille on esitanud sellise kohtu nagu Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametikohale kandideerijad sellise organi nagu KRSi otsuse peale mitte esitada vabariigi presidendile vastavale ametikohale nimetamiseks nende kandidatuur, vaid teiste kandidaatide oma; millega teiseks nähakse ette, et selliste kaebuste puhul on seadusest tulenevalt lahendi tegemise vajadus ära langenud, kui nende läbivaatamine on veel pooleli, välistades nende kaebuste läbivaatamise jätkumise või nende uuesti esitamise; ning millega kolmandaks võetakse seeläbi liikmesriigi kohtult võimalus saada vastus eelotsuse küsimustele, mille ta on esitanud Euroopa Kohtule. Kui see on nii, siis soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas liidu õiguse esimuse põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et see kohustab teda jätma need muudatused kohaldamata ja järelikult jätkuvalt kasutama pädevust, mis tal oli nende kohtuasjade lahendamisel, mis talle esitati enne nende muudatuste tegemist.

Kolmanda küsimuse vastuvõetavus

- 72 Esiteks leiavad peaprokurör ja Poola valitsus, et kolmas küsimus on vastuvõetamatu, kuna sellele antav vastus ei ole „otsuse tegemiseks [...] vaja[lik]“ ELTL artikli 267 tähenduses, kuna põhikohtuasju, milles eelotsusetaotluse esitanud kohus peab sellise otsuse tegema, enam ei ole.
- 73 Nimelt tunnistati KRSi seaduse artikli 44 lõige 1a, millel senini põhines eelotsusetaotluse esitanud kohtu pädevus lahendada põhikohtuasju, lõplikult ja *erga omnes* kehtetuks Trybunał Konstytucyjny (konstitutsioonikohus) 25. märtsi 2019. aasta kohtuotsusega, milles oli täpsustatud, et järelikult tuleb selle sätte alusel alustatud menetlused lõpetada. Lisaks nähti 26. aprilli 2019. aasta seaduse artiklis 3 seejärel ette nende menetluste lõppemine seadusest tulenevalt. Peale selle on selliste kaebuste läbivaatamise mis tahes jätkamine mõnes muus kohtus või nende uuesti esitamine samuti välistatud KRSi seaduse artikli 44 lõike 1 alusel, mida on muudetud 26. aprilli 2019. aasta seadusega.
- 74 Sellega seoses tuleb esimesena – ja mis täpsemalt puudutab ka 26. aprilli 2019. aasta seaduse artiklis 3 sisalduvat normi – meenutada, et Euroopa Kohus on juba analoogsete riigisiseste sätete kohta otsustanud, et niisugused sätted ei saa üldjuhul – kui Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole teinud otsust põhikohtuasja lõpetamise või selles lahendi tegemise vajaduse äralangemise kohta – viia Euroopa Kohut järelduseni, et vajadus teha otsus talle esitatud eelotsuse küsimuste kohta on ära langenud (kohtuotsus A. K. jt, punkt 102).
- 75 Pealegi nähtub Euroopa Kohtu praktikast, et viimane loeb ennast kohustatuks lahendama ELTL artikli 267 alusel esitatud eelotsusetaotlust seni, kuni taotluse esitanud kohus ei ole seda tagasi võtnud (vt selle kohta 9. märtsi 1978. aasta kohtuotsus Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49, punkt 10).
- 76 Teisena tuleb märkida, et eelotsusetaotluse esitanud kohus, kes lisaks otsustas peatada menetluse seoses taotlusega, milles paluti tuvastada otsuse tegemise vajaduse äralangemine põhikohtuasjades, soovib kolmanda küsimusega täpsemalt teada, kas 26. aprilli 2019. aasta seadusest tulenevad normatiivsed muudatused on liidu õigusega kooskõlas, ning oletades, et see ei ole nii, siis kas liidu õigus võimaldab tal need muudatused seetõttu tähelepanuta jätta ning järelikult jätta rahuldamata taotlus tuvastada otsuse tegemise vajaduse äralangemine ja jätkata neis kohtuasjades menetlust.
- 77 Eespool toodust tuleneb, et vastus kolmandale küsimusele on vajalik, selleks et eelotsusetaotluse esitanud kohus saaks sellest vastusest tulenevate juhiste alusel teha otsused, millest sõltub põhikohtuasjade lahendus, mistõttu tuleb peaprokurööri ja Poola valitsuse esitatud vastuväited tagasi lükata.
- 78 Teiseks väidab Poola valitsus, et kolmas küsimus on vastuvõetamatu, kuna asjaolu, et liidul puudub pädevus liikmesriikides kohtunike ametisse nimetamise menetluste valdkonnas, takistab tõlgendamast liidu õigust nii, et see kohustab liikmesriike andma kohtuniku ametikohale kandideerijatele kaebeõiguse nende ametisse nimetamata jätmise otsuse peale, kusjuures sellise kaebeõiguse olemasolu ei mõjuta ka asjaomase menetluse tulemusel tegelikult ametisse nimetatud kohtunike sõltumatust. Niisugusel kohtuotsusel, nagu käesoleval juhul taotletakse Euroopa Kohtult, on normatiivne, mitte aga tõlgendav mõju, kuna see võimaldaks eelotsusetaotluse esitanud kohtul teha põhikohtuasjades otsuse, hoolimata sellest, et puuduvad üldkohaldatavad õigusnormid, mis annaksid talle selles valdkonnas pädevuse. Selline tagajärg oleks aga vastuolus ELL artikli 4 lõikega 2, mis nõuab, et liit austab liikmesriikide rahvuslikku identiteeti, mis on omane nende konstitutsioonilistele struktuuridele, ning kahjustaks Trybunał Konstytucyjny (Poola konstitutsioonikohus) sõltumatust, kes tunnistas põhiseadusega vastuolus olevaks sätte, millel põhines eelotsusetaotluse esitanud kohtu pädevus.
- 79 Sellega seoses on esiteks käesoleva kohtuotsuse punktis 68 juba meenutatud, et oma pädevuse teostamisel ja eelkõige kohtunike ametisse nimetamise menetlust reguleerivate riigisiseste normide kehtestamise pädevuse teostamisel on liikmesriigid kohustatud järgima neile liidu õigusest tulenevaid kohustusi.

- 80 Teiseks tuleb tõdeda, et Poola valitsuse argumendid käsitlevad sisuliselt nende liidu õigusnormide ulatust ja seega tõlgendamist, mida kolmas küsimus puudutab, ning nendest sätetest tuleneda võivat mõju, arvestades eelkõige liidu õiguse esimust. Sellised argumendid, mis puudutavad esitatud küsimuse sisu, ei saa seega juba oma olemuselt kaasa tuua küsimuse vastuvõetamatust.
- 81 Lisaks oleks kohtuotsus, milles Euroopa Kohus kinnitab, et liidu õiguse kohaselt on eelotsusetaotluse esitanud kohtul kohustus jätta kõnealused riigisisised õigusnormid kohaldamata, jätkates oma varasema kohtuliku pädevuse teostamist, siduv sellele kohtule, ilma et riigisisised sätted, sealhulgas põhiseaduslikud sätted seda takistaksid (vt analoogia alusel kohtuotsus A. K. jt, punkt 112).
- 82 Kolmandaks leiab peaprokurör, et vastupidi kodukorra artiklis 94 nõutule ei ole eelotsusetaotluse esitanud kohus näidanud ära seoseid, mis tema arvates esinevad põhikohtuasjades kohaldatavate riigisiseste õigusnormide ja nende liidu õigusnormide vahel, mille tõlgendamist ta taotleb. Eelkõige ei hinda see kohus, kas ja kuidas tuleks kehtestada liikmesriigile kohustus tagada põhikohtuasjades kõne all olevate ametisse nimetamise ettepanekute kohtulik kontroll. Ainus võimalus jätta 26. aprilli 2019. aasta seaduse artikkel 3 kohaldamata oleks selles osas tulemusetu, sest isegi sellisel juhul oleks Trybunał Konstytucyjny (Poola konstitutsioonikohus) 25. märtsi 2019. aasta kohtuotsuse tõttu välistatud selle kohtu igasugune võimalus sisuliselt lahendada tema menetluses olevad vaidlused.
- 83 Sellega seoses tuleb siiski tõdeda, meenutades küll juba käesoleva kohtuotsuse punktis 81 rõhutatut, et selle kohtuotsuse punktides 26–28 ja 54–57 mainitud asjaoludest nähtub, et täiendav eelotsusetaotlus sisaldab kõiki vajalikke elemente, eelkõige neid, mis puudutavad Trybunał Konstytucyjny (Poola konstitutsioonikohus) 25. märtsi 2019. aasta kohtuotsust, selleks et Euroopa Kohus saaks kolmanda küsimuse üle otsustada.
- 84 Kõike eespool toodut arvesse võttes on kolmas küsimus vastuvõetav.

Sisulised küsimused

– Direktiiv 2000/78 ja harta artikkel 47

- 85 Kõigepealt tuleb märkida, et nagu väitsid KRS, peaprokurör, Poola valitsus ja Euroopa Komisjon, ei ole direktiiv 2000/78 ja eelkõige selle artikli 9 lõige 1 põhikohtuasjade suhtes kohaldatavad.
- 86 Nagu nähtub nimetatud direktiivi artiklist 1 ja artikli 2 lõikest 1, puudutab see direktiiv töö saamisel ja kutsealale pääsemisel üksnes diskrimineerimist usutunnistuse või veendumuste, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel. Eelotsusetaotlusest ei nähtu aga, et põhikohtuasjad puudutaksid erinevat kohtlemist, mis põhineb ühel neist põhjustest. Sellega seoses tuleb märkida, et ainus eelotsusetaotluse esitanud kohtu mainitud erinev kohtlemine, mis võib puudutada põhikohtuasjade kaebajaid, on seotud asjaoluga, et sätted, mida kohaldatakse kaebustele KRSi resolutsioonide peale, millega esitatakse vabariigi presidendile kandidaat kohtuniku ametikohale nimetamiseks, erinevad üksteisest sõltuvalt sellest, kas need resolutsioonid puudutavad Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametikohale nimetamist või kohtuniku ametikohale nimetamist mõnes teises kohtus.
- 87 Mis puudutab lisaks harta artiklit 47, siis tuleb meenutada, et see säte, mis kinnitab tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtet, annab igale isikule, kelle liidu õigusega tagatud õigusi või vabadusi rikutakse, õiguse tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus (vt selle kohta 29. juuli 2019. aasta kohtuotsus Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, punkt 55 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 88 Seega eeldab selle õiguse tunnustamine konkreetset juhul, nagu nähtub harta artikli 47 esimesest lõigust, et sellele viitav isik tugineb liidu õigusega tagatud õigustele või vabadustele (6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus État luxembourgeois (õiguskaitse teabetaotluste puhul maksuõiguses), C-245/19 ja C-246/19, EU:C:2020:795, punkt 55).

89 Eelotsusetaotluses sisalduvatest andmetest ei nähtu aga, et põhikohtuasjade ese oleks sellise õiguse tunnustamine, mis põhikohtuasja kaebajatel on liidu õigusnormi alusel. Täpsemalt, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktides 85 ja 86, ei ole direktiivi 2000/78 sätted põhikohtuasjade suhtes kohaldatavad, mistõttu ei saa nende sätetega põhjendada ka harta ja eelkõige selle artikli 47 kohaldamist nende kohtuasjade kontekstis.

– *ELTL artikkel 267 ja ELL artikli 4 lõige 3*

90 ELTL artikli 267 osas tuleb meenutada, et aluslepingutega loodud kohtusüsteemi alustala on selles sättes ette nähtud eelotsusemenetlus, mille eesmärk on Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute vahelise kohtunike dialoogi loomise teel tagada liidu õiguse tõlgendamise ühtsus, mis võimaldab sel viisil tagada ka selle õiguse järjepidevuse, täieliku toime ja autonoomia ning lõpuks ka aluslepingutega kehtestatud õiguse ainumase olemuse (18. detsembri 2014. aasta arvamus 2/13, EU:C:2014:2454, punkt 176 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 24. oktoobri 2018. aasta kohtuotsus XC jt, C-234/17, EU:C:2018:853, punkt 41).

91 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt on ELTL artikliga 267 liikmesriigi kohtule antud kõige laiem õigus Euroopa Kohtusse pöördumiseks, kui ta leiab, et tema lahendamiseks vajalike liidu õigusnormide tõlgendamist või nende kehtivuse hindamist (5. oktoobri 2010. aasta kohtuotsus Elchinov, C-173/09, EU:C:2010:581, punkt 26, ning 24. oktoobri 2018. aasta kohtuotsus XC jt, C-234/17, EU:C:2018:853, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika).

92 Lisaks, mis puudutab sellist kohut nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus, kelle otsuste peale ei saa riigisisese õiguse järgi edasi kaevata ELTL artikli 267 kolmanda lõigu tähenduses, muutub selle kohtu õigus – eeldusel et kohaldamisele ei kuulu Euroopa Kohtu praktikas tunnustatud erandid – lausa kohustuseks esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlus (vt selle kohta 5. aprilli 2016. aasta kohtuotsus PFE, C-689/13, EU:C:2016:199, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika, ning kohtuotsus A. K. jt, punkt 103).

93 Nagu selgub kohtupraktikast, ei saa riigisisene õigusnorm takistada liikmesriigi kohtul vastavalt olukorrale kas seda õigust kasutada või seda kohustust täita, kusjuures see õigus ja kohustus on nimelt lahutamatult seotud ELTL artiklis 267 ette nähtud liikmesriikide kohtute ja Euroopa Kohtu vahelise koostöösüsteemiga ning selle sättega liikmesriigi kohtutele usaldatud liidu õiguse kohaldamise ülesannetega (vt selle kohta kohtuotsus A. K. jt, punkt 103 ja seal viidatud kohtupraktika). Samuti, selleks et tagada selle õiguse ja kohustuse tõhusus, peab liikmesriigi kohtul olema pädevus jääda pärast eelotsusetaotluse esitamist selle taotluse juurde (vt selle kohta 26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny, C-558/18 ja C-563/18, EU:C:2020:234, punkt 58).

94 Lisaks kahjustab riigisisene õigusnorm, mis võib eelkõige kaasa tuua selle, et liikmesriigi kohus eelistab hoiduda Euroopa Kohtule eelotsuse küsimuste esitamisest, et vältida kohtuasja äravõtmist, liikmesriikide kohtutele ELTL artikliga 267 antud õigusi ning järelikult eelotsusetaotluste esitamise mehhanismiga loodud Euroopa Kohtu ja liikmesriigi kohtute vahelise koostöö tõhusust (vt selle kohta 5. juuli 2016. aasta kohtuotsus Ognyanov, C-614/14, EU:C:2016:514, punkt 25).

95 Järelikult, kuigi liikmesriigil on üldjuhul lubatud näiteks muuta oma riigisiseseid kohtualluvusnorme, mille tagajärjel võib kaduda normatiivne alus, millel põhines liikmesriigi selle kohtu pädevus, kes esitas Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse, või võtta vastu materiaalõigusnormid, mis juhuslikult võivad muuta esemetuks selle kohtuasja, milles vastav eelotsusetaotlus esitati, siis ei saa liikmesriik seevastu – ilma et ta läheks vastuollu ELTL artikliga 267 koostoimes ELL artikli 4 lõike 3 kolmanda lõiguga – teha oma riigisisestes õigusnormides muudatusi, mille konkreetne toime on takistada pärast Euroopa Kohtule

eelotsusetaotluse esitamist selle taotluse juurde jäämist ja sel viisil takistada viimasel taotluse lahendamist, samuti välistada igasugune võimalus, et liikmesriigi kohus esitab tulevikus uuesti sarnase taotluse.

- ⁹⁶ Lõppastmes tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul lahendada küsimus, kas käesolevas asjas on tegemist sellise olukorraga. Kohane on nimelt meenutada, et ELTL artikliga 267 ei anta Euroopa Kohtule pädevust kohaldada liidu õigusnorme konkreetsel juhtumil, vaid üksnes pädevus võtta seisukoht aluslepingute ja liidu institutsioonide vastu võetud õigusaktide tõlgendamise kohta. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võib Euroopa Kohus siiski selle artikliga kehtestatud õigusosalase koostöö raames ja talle esitatud toimikumaterjalide põhjal anda liikmesriigi kohtule liidu õiguse tõlgendusjuhise, mis võib liikmesriigi kohtule olla tarvilik liidu õiguse sätte toime hindamisel (16. juuli 2015. aasta kohtuotsus CHEZ Razpredelenie Bulgaria, C-83/14, EU:C:2015:480, punkt 71 ja seal viidatud kohtupraktika, ning kohtuotsus A. K. jt, punkt 132).
- ⁹⁷ Sellega seoses nähtub esiteks eelotsusetaotlusest, et 26. aprilli 2019. aasta seaduse artikkel 3, milles on ette nähtud, et lahendi tegemise vajadus on ära langenud selliste kaebuste suhtes nagu põhikohtuasjas, ning KRSi seaduse artikli 44 lõige 1 selle 26. aprilli 2019. aasta seaduse redaktsioonis, millega välistatakse selliste kaebuste tulevikus uuesti esitamine, näivad takistavat eelotsusetaotluse esitanud kohut jääma pärast Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitamist selle taotluse juurde ning sel viisil takistavad viimasel eelotsusetaotluse lahendamist, samuti välistavad igasuguse võimaluse, et mõni selle liikmesriigi kohus esitab tulevikus uuesti analoogse taotluse.
- ⁹⁸ Teiseks, mis puudutab nende sätete vastuvõtmise konteksti, siis võib esile tuua mitmesugused Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust nähtuvad asjaolud.
- ⁹⁹ Esimesena tuleb meenutada, et Poola seadusandja võttis hiljuti juba normatiivse meetme, milles on ette nähtud, et lahendi tegemise vajadus on ära langenud liikmesriigi kohtus pooleli olevates muudes kohtuasjades, mis puudutavad samuti kooskõla liidu nende õigusnormidega, mis reguleerivad kohtute sõltumatust Poola kohtusüsteemi mõjutavates seadusandlikes reformides, samas kui nende vaidluste käigus on Euroopa Kohtule esitatud ka eelotsuse küsimusi sellise kooskõla kohta (vt selle kohta kohtuotsus A. K. jt, punktid 90 ja 102–104).
- ¹⁰⁰ Teisena nähtub Euroopa Kohtu käsutuses olevatest andmetest, et Poola ametivõimud mitmekordistasid hiljuti meetmeid, mille eesmärk on pidurdada Euroopa Kohtule eelotsusetaotluste esitamist Poola kohtute sõltumatuse küsimuses või seada kahtluse alla Poola kohtute lahendid, millega sellised eelotsusetaotlused esitati.
- ¹⁰¹ Sellega seoses tuleb meenutada, et Poola kohtud, kes esitasid Euroopa Kohtule eelotsusetaotlused kohtuasjades, milles tehti 26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny (C-558/18 ja C-563/18, EU:C:2020:234), teavitasid Euroopa Kohut sellest, et mõlema kohtuniku suhtes, kes need eelotsusetaotlused esitasid, viidi läbi eeluurimine võimaliku distsiplinaarmenetluse alustamiseks, mis puudutab muu hulgas võimalikku pädevuse ületamist, kuna nad esitasid eelotsusetaotlused (26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny, C-558/18 ja C-563/18, EU:C:2020:234, punktid 20 ja 21).
- ¹⁰² Lisaks viitas Rzecznik Praw Obywatelskich (Poola ombudsman) käesolevas kohtuasjas asjaolule, et peaprokurör, kes täidab ka justiitsministri ülesandeid, esitas 5. oktoobril 2018 Trybunał Konstytucyjny (Poola konstitutsioonikohus) kaebuse, milles palus kontrollida ELTL artikli 267 vastavust põhiseadusele, sest see säte võimaldab Poola kohtutel esitada Euroopa Kohtule eelotsuse küsimusi, mis puudutavad kohtuvõimu struktuuri ja korraldust ning menetluste käiku liikmesriigi kohtutes.

- 103 Kolmandana, mis puudutab Poola valitsuse argumenti, mille kohaselt oli 26. aprilli 2019. aasta seaduse vastuvõtmine lihtsalt tingitud Trybunał Konstytucyjny (Poola konstitutsioonikohus) 25. märtsi 2019. aasta kohtuotsusest, millega see kohus tunnistas põhiseadusega vastuolus olevaks KRSi seaduse artikli 44 lõike 1a, millel põhineb eelotsusetaotluse esitanud kohtu pädevus läbi vaadata selliseid kaebusi nagu põhikohtuasjades, siis ilmneb eelotsusetaotluse esitanud kohtu, kelle ülesanne on eelotsuse menetluses tõlgendada riigisest õigust, selgitustest siiski, et Trybunał Konstytucyjny (Poola konstitutsioonikohus) leidis selles kohtuotsuses, et põhiseaduse artiklitest 45 ja 60 ning selle kohtu vastavasisuliselt praktikast tulenev vajadus ette näha kohtulik kontroll Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametikohale nimetamise menetluste üle jääb tervenisti alles.
- 104 Samuti nähtub eelotsusetaotlusest, et kuna Poola seadusandja välistas vastupidi Trybunał Konstytucyjny (Poola konstitutsioonikohus) 25. märtsi 2019. aasta kohtuotsusest tulenevatele juhistele olukorra, kus õigussubjektid, kes on esitanud sellised kaebused nagu põhikohtuasjades läbivaatamisel, saavad neid kaebusi paluda läbi vaadata kohtul, kuhu need kaebused oleks olnud võimalik edasi saata või kellele asjaomased isikud oleksid kaebused võinud uuesti esitada, siis välistas Poola seadusandja nimelt lõplikult igasuguse võimaluse, et Euroopa Kohus saab praegu või tulevikus analüüsida küsimusi, nagu need, mis talle on käesolevas kohtuasjas esitatud.
- 105 Neljandana, nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus veel oma taotluses rõhutab, puudutab seega 26. aprilli 2019. aasta seadusega igasuguse võimaluse välistamine esitada kohtule kaebus KRSi resolutsioonide peale, millega tehakse vabariigi presidendile ettepanek nimetada kandidaat kohtuniku ametikohale, üksnes selle organi resolutsioone, mis on seotud Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametikohaga, täpsemalt nimelt selliseid resolutsioone, mis on kõne all põhikohtuasjades ja mille tõttu pöördus Naczelny Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus) käesoleva eelotsusetaotlusega Euroopa Kohtusse. KRSi resolutsioonid, milles tehakse ametisse nimetamise ettepanek seoses kõigi muude kohtuniku ametikohtadega Poolas, on allutatud kohtulikule kontrollile.
- 106 Käesoleva kohtuotsuse punktides 99–105 nimetatud asjaolud ja kaalutlused võivad osutada ka kaudseteks tõenditeks, mis oma kokkulangevusest ja seega oma süstemaatilisusest on sobivad, et selgitada konteksti, milles Poola seadusandja võttis vastu 26. aprilli 2019. aasta seaduse. Nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 96, lasub asjaolude lõplik hindamine eelotsuse dialoogi kontekstis ainult eelotsusetaotluse esitanud kohtul, mistõttu just viimane peab lõplikult hindama, kas need asjaolud ja kõik muud asjakohased asjaolud, millest tal on selles osas võimalus teada saada, võimaldavad järeldada, et selle seaduse vastuvõtmise konkreetne mõju on takistada eelotsusetaotluse esitanud kohtul jääda pärast eelotsusetaotluste esitamist selliste eelotsusetaotluste juurde, nagu see, mis esitati käesoleval juhul algsel kujul Euroopa Kohtule, ning välistada igasugune võimalus liikmesriigi kohtul tulevikus uuesti esitada sarnaseid eelotsuse küsimusi, nagu need, mida sisaldab esialgne eelotsusetaotlus käesolevas kohtuasjas.
- 107 Kui eelotsusetaotluse esitanud kohus peaks jõudma niisugusele järeldusele, siis tuleks seega tuvastada, et niisugused õigusnormid ei kahjusta mitte üksnes liikmesriigi kohtutele ELTL artikliga 267 antud õigusi ning eelotsusetaotluste esitamise mehhanismi abil loodud Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute koostöö tõhusust (vt selle kohta 5. juuli 2016. aasta kohtuotsus Ognyanov, C-614/14, EU:C:2016:514, punkt 25), vaid kahjustavad üldisemalt ka Euroopa Kohtule ELL artikli 19 lõike 1 esimese lõiguga pandud ülesannet tagada, et aluslepingute tõlgendamisel ja kohaldamisel austatakse õigust, ning ELL artikli 4 lõike 3 kolmandat lõiku.

– ELL artikkel 2 ja artikli 19 lõike 1 teine lõik

- 108 ELL artikkel 19, mis täpsustab ELL artiklis 2 tunnustatud õigusriigi väärtust, teeb liikmesriikide kohtutele ja Euroopa Kohtule ülesandeks tagada liidu õiguse täielik kohaldamine kõikides liikmesriikides ning kohtulik kaitse, mis õigussubjektidele tuleneb liidu õigusest (5. novembri 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola (üldkohtute sõltumatus), C-192/18, EU:C:2019:924, punkt 98 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 109 Selleks – ja nagu on ette nähtud ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus – kehtestavad liikmesriigid õiguskaitsevahendite ja menetluste süsteemi, et tagada õigussubjektidele, et järgitakse nende õigust tõhusale kohtulikule kaitsele liidu õigusega hõlmatud valdkondades (vt selle kohta 5. novembri 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola (üldkohtute sõltumatus), C-192/18, EU:C:2019:924, punkt 99 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 110 Nagu selgub väljakujunenud kohtupraktikast, on liidu õigusest õigussubjektidele tulenevate õiguste tõhusa kohtuliku kaitse põhimõte, millele on viidatud ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus, nimelt liidu õiguse üldpõhimõte, mis tuleneb liikmesriikide ühistest põhiseaduslikest tavadest, mida on tunnustatud Roomas 4. novembril 1950 alla kirjutatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklites 6 ja 13 ning mida nüüd on kinnitatud harta artiklis 47 (5. novembri 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola (üldkohtute sõltumatus), C-192/18, EU:C:2019:924, punkt 100 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 111 Mis puudutab ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu esemelist kohaldamisala, siis tuleb märkida, et selles sättes on viidatud „liidu õigusega hõlmatud valdkondadele“, sõltumata olukorrast, milles liikmesriigid seda õigust harta artikli 51 lõike 1 tähenduses kohaldavad (5. novembri 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola (üldkohtute sõltumatus), C-192/18, EU:C:2019:924, punkt 101 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 112 Seega peab iga liikmesriik ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu kohaselt eelkõige tagama, et organid, mis liidu õiguse tähenduses määratletava „kohtuna“ kuuluvad tema õiguskaitsevahendite süsteemi liidu õigusega hõlmatud valdkondades ning mis järelikult kohtuna saavad lahendada liidu õiguse kohaldamise või tõlgendamise küsimusi, vastaksid tõhusa kohtuliku kaitse nõuetele (5. novembri 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola (üldkohtute sõltumatus), C-192/18, EU:C:2019:924, punkt 103 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 113 Põhikohtuasjadega seoses tuleb meenutada, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluses on kaebused, millega Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) tsiviil- ja kriminaalkolleegiumi kohtunike ametikohtadele kandideerijad vaidlustavad resolutsioonid, millega KRS ei toetanud nende kandidatuuri ja tegi vabariigi presidendile ettepaneku nimetada nendele ametikohtadele teised kandidaadid.
- 114 Käesolevas asjas on esiteks selge, et Sąd Najwyższyl (Poola kõrgeim kohus) ja eelkõige selle tsiviil- ja kriminaalkolleegiumil võidakse paluda otsustada liidu õiguse kohaldamise või tõlgendamisega seotud küsimuste üle ning et nad on liidu õiguse tähenduses määratletavad „kohtuna“ ja kuuluvad ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu tähenduses „liidu õigusega hõlmatud valdkondades“ Poola õiguskaitse süsteemi, mistõttu peavad need kolleegiumid vastama tõhusa kohtuliku kaitse nõuetele (24. juuni 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus), C-619/18, EU:C:2019:531, punkt 56 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 115 Teiseks on oluline meelde tuletada, et tagamaks, et niisugusel kohtuorganil endal oleks võimalik tagada ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus nõutud tõhusat kohtulikku kaitset, on esmatähtis säilitada selle kohtu sõltumatus, nagu kinnitab ka harta artikli 47 teine lõik, mille kohaselt on asja arutamine „sõltumatus“ kohtus üks nõuetest, mis on seotud põhiõigusega tõhusale õiguskaitsevahendile (24. juuni 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus), C-619/18, EU:C:2019:531, punkt 57 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 116 Nagu Euroopa Kohus on korduvalt toonitanud, on kohtute sõltumatuse nõue, mis on seotud õigusemõistmise ülesande olemusega, oluline osa õigusest tõhusale kohtulikule kaitsele ja põhiõigusest õiglasele menetlusele, mis on ülimalt tähtis, et tagada kõikide liidu õigusega isikutele antud õiguste ja ELL artiklis 2 osutatud liikmesriikide ühiste väärtuste, eeskätt õigusriigi väärtuse kaitse (5. novembri 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola (üldkohtute sõltumatus), C-192/18, EU:C:2019:924, punkt 106 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 117 Väljakujunenud kohtupraktikast selgub, et liidu õigusega nõutavad sõltumatuse ja erapooletuse tagatised eeldavad selliste normide olemasolu, mis puudutavad muu hulgas kohtuorgani koosseisu, selle liikmete nimetamist, ametiaega ja nende taandumise, taandamise ja tagandamise aluseid ning mis lubavad ümber lükata õigussubjektide põhjendatud kahtlusi, kas nimetatud organ on väljaspool väliste tegurite haardeulatust ja kas ta on vastanduvaid huvisid arvestades neutraalne (kohtuotsus A. K. jt, punkt 123 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 118 Õigusriigi toimimist iseloomustava võimude lahususe põhimõtte kohaselt tuleb kohtute sõltumatus tagada eelkõige seadusandlikust ja täitevvõimust (kohtuotsus A. K. jt, punkt 124 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 119 Seoses sellega on oluline, et kohtunikud oleksid kaitstud välise sekkumise või surve eest, mis võiks ohustada nende sõltumatust. Käesoleva kohtuotsuse punktis 117 nimetatud normid ei pea eelkõige võimaldama välistada mitte ainult igasugust otsest mõju juhiste kujul, vaid ka kaudsema mõju vormid, mis võivad asjaomaste kohtunike otsuseid suunata (kohtuotsus A. K. jt, punkt 125 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 120 Kolmandaks tuleb meenutada, et käesolevas kohtuasjas ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu tõlgendamise kohta esitatud küsimused puudutavad sisuliselt küsimust, kas see säte võib siia selleni, et Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike ametisse nimetamise menetluse konkreetses kontekstis on vaja säilitada kohtulik kontroll KRSi niisuguste resolutsioonide üle, nagu on kõne all põhikohtuasjades, ning tingimuste üle, mille kohaselt selline kontroll peaks sel juhul toimuma.
- 121 Ent nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 117, eeldavad liidu õigusega nõutavad sõltumatuse ja erapooletuse tagatised nimelt kohtunike ametisse nimetamist reguleerivate sätete olemasolu.
- 122 Mis puudutab tingimusi, mis iseloomustavad Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike ametisse nimetamise otsuse tegemist, siis on Euroopa Kohus juba täpsustanud, et ainuüksi asjaolu, et asjaomased kohtunikud nimetab ametisse vabariigi president, ei muuda neid kohtunikke presidendist sõltuvaks ega tekita kahtlusi nende erapooletuses, kui ametisse nimetatud isikutele ei avaldata mingit survet ega anta juhiseid ülesannete täitmisel (kohtuotsus A. K. jt, punkt 133 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 123 Euroopa Kohus on siiski ka märkinud, et sellegipoolest on vaja veenduda, et ametisse nimetamise otsuste vastuvõtmise sisulised tingimused ja kord oleksid sellised, et need ei tekita pärast ametisse nimetamise toimumist õigussubjektidel põhjendatud kahtlusi selle suhtes, kas asjaomased kohtunikud on väljaspool väliste tegurite haardeulatust ja kas nad on vastanduvaid huvisid arvestades neutraalsed, ning et selleks on eelkõige vaja, et need tingimused ja kord oleksid välja töötatud nii, et käesoleva kohtuotsuse punktis 119 nimetatud nõuded on täidetud (kohtuotsus A. K. jt, punktid 134 ja 135 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 124 Euroopa Kohus täpsustas kohtuotsuse A. K. jt punktis 137 – pärast seda, kui ta leidis, et põhiseaduse artikli 179 alusel nimetab Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunikud ametisse vabariigi president lähtudes ettepanekust, mille teeb KRS, mis on organ, millele on põhiseaduse artikliga 186 pandud ülesanne tagada kohtute ja kohtunike sõltumatus, – et niisuguse organi osalemine kohtunike

ametisse nimetamise menetluses võib üldjuhul aidata kaasa selle menetluse objektiivsemaks muutmisele, sest see piirab kaalutlusruumi, mis on vabariigi presidendil talle vastavasisulise pädevuse teostamisel.

- 125 Nimetatud kohtuotsuse punktis 138 märkis Euroopa Kohus siiski, et see on nii vaid tingimusel, et see organ ise on piisavalt sõltumatu seadusandlikust ja täitevvõimust ning võimuesindajast, kellele ta peab ametisse nimetamise ettepaneku esitama.
- 126 Sellega seoses tuleb märkida, et nagu rõhutas eelotsusetaotluse esitanud kohus, kujutab põhiseaduse artiklist 179 tulenevalt akt, millega KRS pakub Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametikohale nimetamiseks kandidaadi, endast *sine qua non* tingimust, selleks et vabariigi president saaks kõnealuse kandidaadi vastavale ametikohale nimetada. KRSi roll selles ametisse nimetamise protsessis on seega määrava tähtsusega.
- 127 Niisuguses kontekstis võib see, mil määral on KRS talle pandud ülesannete täitmisel sõltumatu Poola seadusandlikust ja täidesaatvast võimust, olla asjakohane siis, kui hinnatakse, kas tema valitud kohtunikud vastavad liidu õigusest tulenevatele sõltumatuse ja erapooletuse nõuetele (vt selle kohta kohtuotsus A. K. jt, punkt 139).
- 128 Euroopa Kohus rõhutas ka kohtuotsuse A. K. jt punktis 145, et selle hinnangu andmisel ja arvestades asjaolu, et vabariigi presidendi otsused Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametisse nimetamise kohta ei ole kohtulikult kontrollitavad, võib samuti olla oluline see, kuidas on määratletud selle kaebuse ulatus, millega saab vaidlustada KRSi resolutsiooni, mis sisaldab tema otsust esitada ettepanek selle kohta kohtuniku ametisse nimetamise kohta, ja iseäranis küsimus, kas selline kaebus võimaldab tagada sellise resolutsiooni tõhusa kohtuliku kontrolli, mis hõlmaks vähemalt kontrollimist, kas ei esine pädevuse ületamist või võimu kuritarvitamist, õigusnormi rikkumist või ilmset hindamisviga.
- 129 Seega kuigi olukord, kus liikmesriigi kõrgeima kohtu kohtuniku ametikohale nimetamise protsessis võib kohtuliku kaitse teostamise võimalus puududa, võib teatud juhtudel mitte osutada probleemseks seoses nõuetega, mis tulenevad liidu õigusest, eelkõige ELL artikli 19 lõike 1 teisest lõigust, siis on see teisiti olukorras, kus kõik tähtsust omavad asjaolud, mis konkreetses riigisisises õiguslik-faktilises kontekstis iseloomustavad sellist protsessi, ja eelkõige olukord, kus äkitselt võetakse õigussubjektilt kohtusse pöördumise võimalus, mis on seni olnud, võivad õigussubjektidel tekitada süsteemi puudutavaid kahtlusi sellise protsessi tulemusel ametisse nimetatud kohtunike sõltumatuses ja erapooletuses.
- 130 Nagu nähtub kohtuotsusest A. K. jt, võib see nii juhtuda eriti siis, kui sellisest hindamiseks vajalikust teabest, nagu on see, millele viitab eelotsusetaotluse esitanud kohus ja mis on esile toodud käesoleva kohtuotsuse punktis 43, ilmneb, et on kaheldav, kas selline organ nagu KRS on sõltumatu seadusandlikust ja täidesaatvast võimust.
- 131 Kohtuotsuse A. K. jt punktides 143 ja 144 on Euroopa Kohus seega juba nende tähtsust omavate asjaolude hulgast, mida tuleb arvestada, selleks et anda hinnang sõltumatuse tingimusele, mis peab olema täidetud sellise organi puhul, nagu on KRS, esile toonud esiteks asjaolu, et KRSi uue koosseisu moodustamisel lühendati seni sellesse organissooni kuulunud liikmete ametiaega nelja aastani; teiseks asjaolu, et kui varem valisid 15 KRSi kohtunikest liiget kohtunikud, siis nüüd valib need liikmed Poola seadusandliku võimu haru; kolmandaks asjaolu, et teatavate KRSi uue koosseisu liikmete nimetamisel võis esineda menetluslikke rikkumisi, ning neljandaks selle, millisel viisil täitis see organ oma põhiseaduslikku ülesannet tagada kohtute ja kohtunike sõltumatus ning millisel viisil on ta kasutanud oma kõnealuseid erinevaid pädevusi. Niisuguses kontekstis võib selle hinnangu andmisel arvesse võtta ka võimalikke privileege KRSi sel viisil ametisse määratud liikmete ja Poola täidesaatva võimu vahel, nagu suhted, millele viitab eelotsusetaotluse esitanud kohus ja mida mainitakse käesoleva kohtuotsuse punktis 44.

- 132 Lisaks tuleb käesoleval juhul arvesse võtta ka muid asjakohaseid konteksti puudutavaid asjaolusid, mis võivad samuti tekitada kahtlusi KRSi sõltumatuses ja selle rollis niisugustes ametisse nimetamise protsessides, nagu on kõne all põhikohtuasjades, ning sellest tulenevalt ka sellise protsessi tulemusena ametisse nimetatud kohtunike sõltumatuses.
- 133 Sellega seoses tuleb märkida, et seadusandlik reform, mis viis KRSi moodustamiseni uues koosseisus, toimus paralleelselt Poola kõrgeimat kohut käsitleva uue seaduse artiklite 37 ja 111 – millele viitas eelotsusetaotluse esitanud kohus – tugevalt kritiseeritaval viisil vastuvõtmisega, kusjuures need sätted nägid ette Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike pensioniea alandamise ja selle meetme kohaldamise ametis olevatele kohtunikele ning andsid vabariigi presidendile kaalutlusõiguse pikendada selle kohtu kohtunike ametisoleku aega üle uue kehtestatud pensioniea.
- 134 Seega ei ole vaidlust selles, et KRSi moodustamine uues koosseisus toimus kontekstis, kus oli oodata, et Sąd Najwyższys (Poola kõrgeim kohus) on peatselt palju vabu ametikohti nimelt pärast nende kohtunike pensionile minekut, kes on ületanud sel viisil äsja kehtestatud 65. eluaasta vanusepiiri.
- 135 Euroopa Kohus tuvastas 24. juuni 2019. aasta kohtuotsuses komisjon *vs.* Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus) (C-619/18, EU:C:2019:531), et käesoleva kohtuotsuse punktis 133 nimetatud meetmete vastuvõtmisega rikkus Poola Vabariik Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike ametist tagandamise keelu ja sõltumatuse põhimõtet ning talle ELL artikli 19 lõike 1 teisest lõigust tulenevaid kohustusi.
- 136 Kui eelotsusetaotluse esitanud kohus peaks jõudma järeldusele, et KRS ei anna piisavaid sõltumatuse tagatisi, siis on valituks mitteosutunud kandidaatidel olev kohtusse pöördumise võimalus – isegi kui see on piiratud käesoleva kohtuotsuse punktis 128 meenutatuga – vajalik selleks, et aidata kaitsta asjaomaste kohtunike ametisse nimetamise protsessi otsese ja kaudse mõju eest ning vältida lõppastmes seda, et õigussubjektidel tekiks põhjendatud kahtlus selle protsessi tulemusel ametisse nimetatud kohtunike sõltumatuse osas.
- 137 26. aprilli 2019. aasta seaduse sätetega nähti esiteks ette, et lahendi tegemise vajadus on ära langenud sellistes poolleiolevates kohtuasjades, nagu on põhikohtuasjad ja kus Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametikohale kandideerijad esitasid toona kehtinud õiguse alusel kaebuse, et vaidlustada resolutsioonid, milles KRS otsustas jätta tegemata ettepaneku nimetada kõnealused kandidaadid nendele ametikohtadele, vaid tegi ettepaneku teiste kandidaatide nimetamiseks, ning teiseks välistati igasugune võimalus esitada tulevikus kohtule seda liiki kaebusi.
- 138 Tuleb märkida, et niisugused seadusemuudatused – eriti siis, kui neid vaadelda koos kõigi käesoleva kohtuotsuse punktides 99–105 ja 130–135 mainitud konteksti puudutavate asjaoludega – viitavad sellele, et Poola seadusandlik võim tegutses käesoleval juhul erilise kavatsusega takistada igasugust võimalust teha kohtulikku kontrolli nende ametisse nimetamise suhtes, mis toimusid KRSi resolutsioonide alusel, nagu ka kõigi muude ametisse nimetamise suhtes Sąd Najwyższys (Poola kõrgeim kohus) alates sellest, kui moodustati KRS uues koosseisus.
- 139 Käesoleva kohtuotsuse punktis 96 meenutatut arvestades on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne sellest kohtuotsusest tulenevate juhiste ja kõigi muude asjasse puutuvate asjaolude põhjal, mis tal on teada, võttes seejuures vajaduse korral arvesse konkreetseid põhjendusi või eesmärgi, millele on viidatud tema menetluses, et põhjendada asjaomaseid meetmeid, lõplikult hinnata seda, kas asjaolu, et 26. aprilli 2019. aasta seadusega nähti ette, et lahendi tegemise vajadus on ära langenud selliste kaebuste suhtes nagu põhikohtuasjades, ning samal ajal välistati igasugune võimalus tulevikus esitada selliseid kaebusi, võib õigussubjektidel tekitada põhjendatud kahtlusi selle suhtes, kas põhikohtuasjas KRSi resolutsioonide alusel ametisse nimetatud kohtunikud on väljaspool väliste tegurite, eelkõige Poola seadusandliku ja täidesaatva võimu otsese või kaudse mõju haardeulatust, ning viia selleni, et kõnealused kohtunikud ei tundu enam sõltumatud või erapooletud, mis võib nõrgendada usaldust, mida kohtud peavad õigussubjektidele demokraatlikus ühiskonnas ja õigusriigis sisendama.

– Liidu õiguse esimuse põhimõte

- 140 Kui eelotsusetaotluse esitanud kohus jõuab analüüsi tulemusel, mille ta peab läbi viima, lähtudes käesoleva kohtuotsuse punktides 90–107 esitatud kaalutlustest, järeldusele, et põhikohtuasjas kõne all olevate 26. aprilli 2019. aasta seaduse sätete vastuvõtmisega rikuti ELTL artiklit 267 ja ELL artikli 4 lõiget 3, siis peab see kohus need riigisisesed õigusnormid kohaldamata jätma.
- 141 Nagu selgub väljakujunenud kohtupraktikast, tuleb riigisisene õigusnorm, mis takistab ELTL artiklis 267 ette nähtud menetluse rakendamist, jätta kohaldamata, ilma et asjaomasel kohtul oleks vaja taotleda või oodata selle riigisisese sätte eelnevat kõrvaldamist seadusandlikul teel või mis tahes muu põhiseadusliku vahendiga (vt selle kohta 14. detsembri 1995. aasta kohtuotsus Peterbroeck, C-312/93, EU:C:1995:437, punkt 13 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 5. oktoobri 2010. aasta kohtuotsus Elchinov, C-173/09, EU:C:2010:581, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika). Sama peab kehtima ka sellise riigisisese õiguse muudatuse suhtes, mille erimõju on takistada Euroopa Kohut tegemast otsust talle esitatud eelotsusetaotluste kohta ning välistada võimalus, et liikmesriigi kohus saaks tulevikus analoogseid taotlusi uuesti esitada. Nimelt, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 95, rikub selline norm analoogselt ELTL artiklit 267.
- 142 Samuti, kui eelotsusetaotluse esitanud kohus tuvastab sellise analüüsi tulemusel, mille ta peab läbi viima käesoleva kohtuotsuse punktides 108–139 toodud kaalutlusi silmas pidades, et põhikohtuasjas kõne all olevad 26. aprilli 2019. aasta seaduse sätted rikuvad ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku, tuleb tal ka need riigisisesed sätted jätta selle alusel kohaldamata.
- 143 ELL artikli 19 lõike 1 teises lõiguga kohustatakse kõiki liikmesriike kehtestama liidu õigusega hõlmatud valdkondades tõhusa kohtuliku kaitse tagamiseks vajalikud õiguskaitsevahendid eelkõige harta artikli 47 tähenduses (kohtuotsus A. K. jt, punkt 168 ja seal viidatud kohtupraktika), mistõttu tuleb viimati nimetatud sätet ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu tõlgendamisel nõuetekohaselt arvesse võtta (6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus Prokuratura Rejonowa w Słubicach, C-623/18, ei avaldata, EU:C:2020:800, punkt 28).
- 144 Nagu on aga juba meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 115, on harta artikli 47 teises lõigus sõnaselgelt nimetatud asja arutamist „sõltumatus“ kohtus ühena nõuete hulgast, mis on seotud põhiõigusega tõhusale õiguskaitsevahendile.
- 145 Kuna Euroopa Kohus otsustas sellega seoses, et harta artikkel 47 on iseenesest piisav ega vaja täpsustamist liidu või riigisisesest õigusnormides, selleks et anda eraõiguslikele isikutele õigus, millele ta saab sellisena tugineda (17. aprilli 2018. aasta kohtuotsus Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, punkt 78, ning 29. juuli 2019. aasta kohtuotsus Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, punkt 56), eelkõige osas, milles see säte nõuab, et liidu õigusel põhinevat kaebust lahendav kohus peab vastama selle sättega kehtestatud sõltumatuse nõudele (vt selle kohta kohtuotsus A. K. jt, punkt 166), siis on Euroopa Kohus nimelt tõdenud, et see nõue on piisavalt selge, täpne ja tingimusteta, selleks et saaks tuvastada selle nõude vahetu õigusmõju.
- 146 Eespool toodust tuleneb, et ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik paneb liikmesriikidele kohustuse saavutada tulemus, mis on selge ja täpne ning millega ei kaasne ühtegi tingimust sõltumatuse kohta, mis peab iseloomustama kohut, kellel palutakse liidu õigust tõlgendada ja kohaldada.
- 147 Lõpuks, mis puudutab põhikohtuasjade kontekstis tagajärgi, mis kaasnevad KRSi seaduse artikli 44 lõike 1a Trybunał Konstytucyjny (Poola konstitutsioonikohus) 25. märtsi 2019. aasta kohtuotsuses põhiseadusega vastuolevaks tunnistamisega, siis tuleb esiteks meenutada, et nagu on toonitatud käesoleva kohtuotsuse punktides 103 ja 104, ei seatud kõnealuses Trybunał Konstytucyjny (Poola konstitutsioonikohus) kohtuotsuses kahtluse alla vajadust – mida see kohus on oma varasemas

kohtupraktikas kinnitanud – kohtulikult kontrollida Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametikohale nimetamise protsessi ja eelkõige resolutsioone, mille KRS on sellises protsessis vastu võtnud.

148 Teiseks tuleb igal juhul toonitada, et liidu õiguse esimuse põhimõttega kaasnev mõju on siduv kõigile liikmesriigi organitele, ilma et seda saaksid muu hulgas takistada kohtualluvust reguleerivad riigisisised sätted, sealhulgas need, mis tulenevad põhiseadusest. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei ole nimelt lubatav, et riigisisised õigusnormid, isegi kui need on põhiseaduse sätted, kahjustavad liidu õiguse ühtsust ja tõhusust (15. jaanuari 2013. aasta kohtuotsus Križan jt, C-416/10, EU:C:2013:8, punkt 70 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 4. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality ja Commissioner of An Garda Síochána, C-378/17, EU:C:2018:979, punkt 49 ja seal viidatud kohtupraktika).

149 Neil tingimustel ja arvestades eelkõige asjaolu, et liikmesriigi seadusandja ei ole määranud muud kohut peale eelotsusetaotluse esitanud kohtu, kes vastab liidu õigusest tulenevatele sõltumatuse nõuetele ja kellel tuleb lahendada põhikohtuasjad pärast Euroopa Kohtult vastuse saamist küsimustele, mille eelotsusetaotluse esitanud kohus on talle esitanud oma esialgses eelotsusetaotluses, on selle kohtu jaoks ainus tõhus viis kõrvaldada ELTL artikli 267 ja ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu rikkumised, mis tulenevad 26. aprilli 2019. aasta seaduse vastuvõtmisest, käesoleval juhul see, kui ta jätkuvalt kasutab pädevust, mille alusel ta esitas Euroopa Kohtule kõnealuse eelotsusetaotluse seni kehtinud riigisiseste sätete alusel (vt analoogia alusel kohtuotsus A. K. jt, punkt 166 ja seal viidatud kohtupraktika).

150 Eespool toodut arvestades tuleb kolmandale küsimusele vastata järgmiselt:

- Kuna riigisiseses õiguskorras on tehtud muudatused, millega esiteks võetakse liikmesriigi kohtult tema pädevus esimese ja viimase astmena lahendada kaebusi, mille on esitanud sellise kohtu nagu Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametikohale kandideerijad sellise organi nagu KRSi otsuse peale mitte esitada vabariigi presidendile vastavale ametikohale nimetamiseks nende kandidatuur, vaid teiste kandidaatide oma; millega teiseks nähakse ette, et selliste kaebuste puhul on seadusest tulenevalt lahendi tegemise vajadus ära langenud, kui nende läbivaatamine on veel pooleli, välistades, et nende kaebuste läbivaatamist saab jätkata või neid uuesti esitada; ning millega kolmandaks võetakse seeläbi liikmesriigi kohtult võimalus saada vastus eelotsuse küsimustele, mille ta on esitanud Euroopa Kohtule, siis:
- ELTL artiklit 267 ja ELL artikli 4 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et nende sätetega on vastuolus niisugused muudatused, kui ilmneb – mida peab hindama eelotsusetaotluse esitanud kohus kõigi asjasse puutuvate asjaolude põhjal –, et nende muudatuste erimõju on takistada Euroopa Kohut tegemast otsust selliste eelotsuse küsimuste kohta, nagu need, mille on talle esitanud see kohus, ning välistada võimalus, et liikmesriigi kohus saaks tulevikus analoogseid küsimusi uuesti esitada;
- ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et selle sättega on vastuolus niisugused muudatused, kui ilmneb – mida peab hindama eelotsusetaotluse esitanud kohus kõigi asjasse puutuvate asjaolude põhjal –, et need muudatused võivad õigussubjektidel tekitada põhjendatud kahtlusi selle suhtes, kas KRSi otsuste alusel vabariigi presidendi poolt ametisse nimetatud kohtunikud on väljaspool väliste tegurite, eelkõige seadusandliku ja täidesaatva võimu otsese või kaudse mõju haardeulatust, ja kas nad on vastanduvaid huvisid arvestades neutraalsed, ning seega viia selleni, et kõnealused kohtunikud ei tundu enam sõltumatud või erapooletud, mis võib nõrgendada usaldust, mida kohtud peavad õigussubjektidele demokraatlikus ühiskonnas ja õigusriigis sisendama.

- Kui tuvastatakse nimetatud artiklite rikkumine, siis tuleb liidu õiguse esimuse põhimõtet tõlgendada nii, et see kehtestab eelotsusetaotluse esitanud kohtule kohustuse jätta kohaldamata kõnealused muudatused, olgu need siis seadusandlikud või põhiseadusest tulenevad, ning järelkult jätkuvalt kasutada pädevust lahendada need kohtuasjad, mis talle esitati enne nende muudatuste tegemist.

Esimene küsimus

- 151 Arvestades eelkõige käesoleva kohtuotsuse punktides 85–89 sisalduvaid täpsustusi, tuleb asuda seisukohale, et oma esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisised menetlusnormid, mille kohaselt:
- esiteks, vaatamata sellele, et sellise kohtu nagu Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametikohale kandideerija esitas kaebuse niisuguse organi nagu KRS otsuse peale mitte toetada tema kandidatuuri, vaid tegi vabariigi presidendile ettepaneku nimetada ametisse teised kandidaadid, on see otsus jõustunud osas, milles tehakse ettepanek ametisse nimetada need teised kandidaadid, mistõttu ei takista see kaebus vabariigi presidendil ametisse nimetada viimati nimetatuid ning otsuse võimalik tühistamine osas, milles ei tehtud ettepanekut hageja ametisse nimetamiseks, ei too kaasa viimase olukorra uut hindamist, selleks et olenevalt olukorrast ta sellele ametikohale nimetada, ning
 - teiseks ei saa sellist kaebust rajada väitele, et nõuetekohaselt ei ole hinnatud, kas kandidaadid vastasid kriteeriumidele, mida võeti arvesse otsuse tegemisel ametisse nimetamise ettepaneku kohta.

Otsuse tegemise vajaduse võimalik äralangemine

- 152 Menetluse esialgses kirjalikus osas väitsid KRS, peaprokurör ja Poola valitsus põhjustel, mis on sisuliselt identsed käesoleva kohtuotsuse punktides 72 ja 73 tooduga, et arvestades 26. aprilli 2019. aasta seaduse vastuvõtmist ja nende riigisiseste õigusnormide kehtetuks tunnistamist, millel senini põhines eelotsusetaotluse esitanud kohtu pädevus põhikohtuasjade läbivaatamiseks, ning asjaolu, et sellest seadusest tulenevalt on lahendi tegemise vajadus ära langenud nendes kohtuasjades, siis on esimese küsimuse ese ära langenud ning vastus sellele ei ole enam vajalik, selleks et need kohtuasjad lahendada, mistõttu on ära langenud vajadus, et Euroopa Kohus sellele küsimusele vastaks.
- 153 Arvestades siiski asjaolu, et kolmandale küsimusele Euroopa Kohtu antud vastuse tõttu võib eelotsusetaotluse esitanud kohus jätta selle seaduse asjasse puutuvad sätted kohaldamata põhjusel, et need on vastuolus liidu õigusega, tuleb nende huvitatud poolte vastuväited tagasi lükata.

Vastuvõetavus

- 154 Peaprokuröri ja Poola valitsuse arvates on esimene küsimus vastuvõetamatu, kuna liidul puudub kohtusüsteemi korraldamise valdkonnas pädevus, mistõttu põhikohtuasjas kõne all olevad riigisisised õigusnormid jäävad liidu õiguse kohaldamisalast välja.
- 155 Sellised vastuväited tuleb siiski tagasi lükata põhjustel, mis on analoogsed käesoleva kohtuotsuse punktides 68 ja 69 juba esitatutega.

Sisulised küsimused

- 156 Selleks et teha kindlaks, kas niisugused riigisisised õigusnormid, nagu need, mis sisalduvad KRSi seaduse artikli 44 lõigetes 1a–4, võivad olla vastuolus ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga, tuleb kõigepealt meenutada, korrates siinkohal kõiki käesoleva kohtuotsuse punktides 108–136 toodud kaalutlusi, et nagu on juba toonitatud käesoleva kohtuotsuse punktis 129, võib olukord, kus liikmesriigi kõrgeima kohtu kohtuniku ametikohale nimetamise protsessis võib kohtuliku kaitse teostamise võimalus puududa, teatud juhtudel mitte osutada probleemseks nõuete puhul, mis tulenevad liidu õigusest, eelkõige ELL artikli 19 lõike 1 teisest lõigust. Seevastu võib see teisiti olla sätete puhul, mis kaotavad seni kehtinud liiki õiguskaitsevahendite toime, eriti kui nende vastuvõtmine koos muude asjakohaste teguritega, mis iseloomustavad sellist ametisse nimetamise protsessi konkreetses riigisiseses õiguslik-faktilises kontekstis, võivad õigussubjektidel tekitada süsteemseid kahtlusi sellise protsessi tulemusel ametisse nimetatud kohtunike sõltumatuses ja erapooletuses.
- 157 Võttes selles osas arvesse käesoleva kohtuotsuse punktis 96 meenutatud põhimõtteid, tuleb esimesena tõdeda, et nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, puudub artikli 44 lõigete 1a–4 alusel kohtule esitatud kaebusel igasugune tegelik toime ning see pakub õiguskaitset üksnes näiliselt.
- 158 Arvestades eelotsusetaotluse esitanud kohtu põhjendusi, nagu need, mis on esile toodud käesoleva kohtuotsuse punktides 35 ja 37, on see nii eelkõige KRSi seaduse artikli 44 lõigete 1b ja 4 sätete tõttu, millest tuleneb sisuliselt, et vaatamata sellise õiguskaitsevahendi kasutamisele kandidaadi poolt, kelle puhul KRS ametisse nimetamise ettepanekut ei teinud, on viimase resolutsioonid siiski jõustunud otsuse osas, mida resolutsioonid sisaldavad kandidaatide ametisse nimetamiseks esitamise kohta, kuna kandidaadid võib – nagu see on käesolevas asjas – vabariigi president siiski asjaomastele ametikohtadele ametisse nimetada, ilma et ta ootaks ära kaebuse lahendi. Neil asjaoludel on nimelt ilmne, et kui sellises resolutsioonis sisalduv otsus mitte esitada ametisse nimetamiseks hageja kandidatuuri tühistatakse, mis toimub viimase algatatud menetluse tulemusena, siis ei mõjuta see tegelikult hageja olukorda seoses ametikohaga, mida ta taotles ja mis on selle resolutsiooni alusel juba täidetud.
- 159 Teisena tuleb arvesse võtta ka asjaolu, et käesoleval juhul on põhikohtuasjas kõne all olevate riigisiseste õigusnormidega märkimisväärselt muudetud varem kehtinud riigisisest õigust.
- 160 Nimelt, esiteks ja nagu märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, näib, et enne lõigete 1b ja 4 lisamist KRSi seaduse artiklisse 44 reguleerisid kaebusi, mis on esitatud KRSi resolutsioonide peale, millega tehti ettepanek kandidaatide nimetamiseks Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametikohale, selle seaduse artikli 43 üldnormid, mis ei sisaldanud piiranguid, mis on ette nähtud nendes lõigetes 1b ja 4, mistõttu toovad viimati nimetatud sätted resolutsioonide puhul kaasa selle, et kaob kohtuliku kontrolli toime, mis on seni tulenenud riigisisestest õigusnormidest.
- 161 Teiseks, nagu märgib ka eelotsusetaotluse esitanud kohus, vähendas muudatus, mis tehti KRSi seaduse artikli 44 lõikesse 1a ja mis puudutas selle kontrolli laadi, mille Naczelny Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus) võib läbi viia, kui ta lahendab kaebust selle sätte alusel, omakorda varem kehtinud kohtuliku kontrolli intensiivsust.
- 162 Kolmandaks tuleb sarnaselt eelotsusetaotluse esitanud kohtuga rõhutada, et KRSi seaduse artikli 44 lõigetega 1a–4 kehtestatud piirangud puudutavad üksnes kaebusi, mis on esitatud KRSi resolutsioonide peale, millega esitatakse kandidaadid Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametikohale, samas kui omakorda KRSi nendele resolutsioonidele, mis puudutavad kandidaatide esitamist kohtuniku ametikohale teistes riigisisestes kohtutes, kohaldatakse endiselt üldist kohtulikku kontrolli süsteemi, mida on mainitud käesoleva kohtuotsuse punktis 160.

- 163 Kolmandana tuleb käesoleval juhul arvesse võtta ka konteksti puudutavaid asjaolusid, mis on seotud kõikide teiste reformidega, mis hiljuti mõjutasid Sąd Najwyższyt (Poola kõrgeim kohus) ja KRSi ning mida on juba käsitletud käesoleva kohtuotsuse punktides 130–135.
- 164 Sellega seoses tuleb lisaks rõhutada, et KRSi seaduse artikli 44 lõigete 1b ja 4 sätted, mis – nagu on eespool märgitud – võtsid sellistelt õiguskaitsevahenditelt, nagu on kõne all põhikohtuasjas, igasuguse toime, viidi seadusesse sisse 20. juuli 2018. aasta seadusega, millega muudetakse üldkohtute korralduse seadust ja teatavaid teisi seadusi, ning need jõustusid 27. juulil 2018 ehk väga vähe aega enne seda, kui KRSil oma uues koosseisus paluti võtta seisukoht esitatud kandidaatide suhtes, et täita Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) arvukad kohtuniku ametikohad, mis Poola kõrgeimat kohut käsitleva uue seaduse jõustumise tulemusel olid tunnistatud vakantseks või olid loodud uutena, ning muu hulgas võtta seisukoht põhikohtuasjade kaebajate kandidatuuri kohta.
- 165 Käesoleva kohtuotsuse punktis 96 meenutatut arvestades on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne sellest kohtuotsusest tulenevate juhiste ja kõigi muude asjasse puutuvate asjaolude põhjal, mis tal on teada, võttes seejuures vajaduse korral arvesse konkreetseid põhjendusi või eesmäärke, millele on viidatud tema menetluses, et põhjendada asjaomaseid meetmeid, lõplikult hinnata seda, kas riigisisised õigusnormid nagu need, mis asuvad KRSi seaduse artikli 44 lõigetes 1a–4, eriti kui need kombineerida käesoleva kohtuotsuse punktides 130–135 ja 157–164 nimetatud teguritega, võivad õigussubjektidel tekitada põhjendatud kahtlusi selle suhtes, kas KRSi resolutsioonide alusel ametisse nimetatud kohtunikud on väljaspool väliste tegurite, eelkõige Poola seadusandliku ja täidesaatva võimu otsese või kaudse mõju haardeulatust, ja kas nad on nende menetletavas asjas vastanduda võivaid huvisid arvestades neutraalsed, ning seega viia selleni, et kõnealused kohtunikud ei tundu enam sõltumatud või erapooletud, mis võib nõrgendada usaldust, mida kohtud peavad õigussubjektidele demokraatlikus ühiskonnas ja õigusriigis sisendama.
- 166 Lisaks, kui eelotsusetaotluse esitanud kohus jõuab järeldusele, et tagasimineku, mis on toimunud kõnealuste riigisiseste õigusnormide tõttu seoses niisuguse õiguskaitsevahendi tõhususega, mida on võimalik kasutada KRSi resolutsioonide vastu, milles tehakse ettepanek nimetada Sąd Najwyższys (Poola kõrgeim kohus) ametisse kohtunikud, rikub ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku, peab eelotsusetaotluse esitanud kohus samadel põhjendustel kui need, mis on esile toodud käesoleva kohtuotsuse punktides 142–149, jätma need sätted kohaldamata ja selle asemel kohaldama varem kehtinud riigisiseseid sätteid, viies viimati nimetatud sätetes ette nähtud kontrolli ise läbi.
- 167 Eespool toodut arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata järgmiselt:
- ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus õigusnormid, millega muudetakse kehtivat riigisisest õigust ja mille kohaselt:
 - esiteks, vaatamata sellele, et sellise kohtu nagu Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametikohale kandideerija esitas kaebuse niisuguse organi nagu KRS otsuse peale mitte toetada tema kandidatuuri, vaid tegi vabariigi presidendile ettepaneku nimetada ametisse teised kandidaadid, on see otsus jõustunud osas, milles tehakse ettepanek ametisse nimetada need teised kandidaadid, mistõttu ei takista see kaebus vabariigi presidendil ametisse nimetada viimati nimetatuid ning otsuse võimalik tühistamine osas, milles ei tehtud ettepanekut hageja ametisse nimetamiseks, ei too kaasa viimase olukorra uut hindamist, selleks et olenevalt olukorrast ta sellele ametikohale nimetada, ning
 - teiseks ei saa sellist kaebust rajada väitele, et nõuetekohaselt ei ole hinnatud, kas kandidaadid vastasid kriteeriumidele, mida võeti arvesse otsuse tegemisel ametisse nimetamise ettepaneku kohta,

kui ilmneb – mida peab hindama eelotsusetaotluse esitanud kohus kõigi asjasse puutuvate asjaolude põhjal –, et need sätted võivad õigussubjektidel tekitada põhjendatud kahtlusi selle suhtes, kas sellise organi nagu KRSi otsuste alusel vabariigi presidendi poolt ametisse nimetatud kohtunikud on väljaspool väliste tegurite, eelkõige seadusandliku ja täidesaatva võimu otsese või kaudse mõju haardeulatust, ja kas nad on vastanduvaid huvisid arvestades neutraalsed, ning seega viia selleni, et kõnealused kohtunikud ei tundu enam sõltumatud või erapooletud, mis võib nõrgendada usaldust, mida kohtud peavad õigussubjektidele demokraatlikus ühiskonnas ja õigusriigis sisendama.

- Kui rikutud on ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku, siis tuleb liidu õiguse esimuse põhimõtet tõlgendada nii, et eelotsusetaotluse esitanud kohus peab jätma need sätted kohaldamata ja selle asemel kohaldama varem kehtinud riigisiseseid sätteid, viies viimati nimetatud sätetes ette nähtud kontrolli ise läbi.

Teine küsimus

168 Kõiki eespool toodud kaalutlusi arvestades ei ole teisele küsimusele enam vaja vastata.

Kohtukulud

169 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. Kuna riigisiseses õiguskorras on tehtud muudatused, millega esiteks võetakse liikmesriigi kohtult tema pädevus esimese ja viimase astmena lahendada kaebusi, mille on esitanud sellise kohtu nagu Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametikohale kandideerijad sellise organi nagu Krajowa Rada Sądownictwa (riiklik kohtute nõukoda, Poola) otsuse peale mitte esitada Poola Vabariigi presidendile vastavale ametikohale nimetamiseks nende kandidatuur, vaid teiste kandidaatide oma; millega teiseks nähakse ette, et selliste kaebuste puhul on seadusest tulenevalt lahendi tegemise vajadus ära langenud, kui nende läbivaatamine on veel pooleli, välistades, et nende kaebuste läbivaatamist saab jätkata või neid uuesti esitada; ning millega kolmandaks võetakse seeläbi liikmesriigi kohtult võimalus saada vastus eelotsuse küsimustele, mille ta on esitanud Euroopa Kohtule, siis:
 - ELTL artiklit 267 ja ELL artikli 4 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et nende sätetega on vastuolus niisugused muudatused, kui ilmneb – mida peab hindama eelotsusetaotluse esitanud kohus kõigi asjasse puutuvate asjaolude põhjal –, et nende muudatuste erimõju on takistada Euroopa Kohut tegemast otsust selliste eelotsuse küsimuste kohta, nagu need, mille on talle esitanud see kohus, ning välistada võimalus, et liikmesriigi kohus saaks tulevikus analoogseid küsimusi uuesti esitada;
 - ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et selle sättega on vastuolus niisugused muudatused, kui ilmneb – mida peab hindama eelotsusetaotluse esitanud kohus kõigi asjasse puutuvate asjaolude põhjal –, et need muudatused võivad õigussubjektidel tekitada põhjendatud kahtlusi selle suhtes, kas Krajowa Rada Sądownictwa (riiklik kohtute nõukoda, Poola) otsuste alusel Poola Vabariigi presidendi poolt ametisse nimetatud kohtunikud on väljaspool väliste tegurite, eelkõige seadusandliku ja täidesaatva võimu otsese või kaudse mõju haardeulatust, ja kas nad on vastanduvaid huvisid arvestades neutraalsed, ning seega viia selleni, et kõnealused

kohtunikud ei tundu enam sõltumatud või erapooletud, mis võib nõrgendada usaldust, mida kohtud peavad õigussubjektidele demokraatlikus ühiskonnas ja õigusriigis sisendama.

Kui tuvastatakse nimetatud artiklite rikkumine, siis tuleb liidu õiguse esimuse põhimõtet tõlgendada nii, et see kehtestab eelotsusetaotluse esitanud kohtule kohustuse jätta kohaldamata kõnealused muudatused, olgu need siis seadusandlikud või põhiseadusest tulenevad, ning järelikult jätkuvalt kasutada pädevust lahendada need kohtuasjad, mis talle esitati enne nende muudatuste tegemist.

2. ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus õigusnormid, millega muudetakse kehtivat riigisisest õigust ja mille kohaselt:

- esiteks, vaatamata sellele, et sellise kohtu nagu Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametikohale kandideerija esitas kaebuse niisuguse organi nagu Krajowa Rada Sądownictwa (riiklik kohtute nõukoda, Poola) otsuse peale mitte toetada tema kandidatuuri, vaid tegi Poola Vabariigi presidendile ettepaneku nimetada ametisse teised kandidaadid, on see otsus jõustunud osas, milles tehakse ettepanek ametisse nimetada need teised kandidaadid, mistõttu ei takista see kaebus Poola Vabariigi presidendil ametisse nimetada viimati nimetatuid ning otsuse võimalik tühistamine osas, milles ei tehtud ettepanekut hageja ametisse nimetamiseks, ei too kaasa viimase olukorra uut hindamist, selleks et olenevalt olukorrast ta sellele ametikohale nimetada, ning
- teiseks ei saa sellist kaebust rajada väitele, et nõuetekohaselt ei ole hinnatud, kas kandidaadid vastasid kriteeriumidele, mida võeti arvesse otsuse tegemisel ametisse nimetamise ettepaneku kohta,

kui ilmneb – mida peab hindama eelotsusetaotluse esitanud kohus kõigi asjasse puutuvate asjaolude põhjal –, et need sätted võivad õigussubjektidel tekitada põhjendatud kahtlusi selle suhtes, kas sellise organi nagu Krajowa Rada Sądownictwa (riiklik kohtute nõukoda, Poola) otsuste alusel Poola Vabariigi presidendil poolt ametisse nimetatud kohtunikud on väljaspool väliste tegurite, eelkõige seadusandliku ja täidesaatva võimu otsese või kaudse mõju haardeulatust, ja kas nad on vastanduvaid huvisid arvestades neutraalsed, ning seega viia selleni, et kõnealused kohtunikud ei tundu enam sõltumatud või erapooletud, mis võib nõrgendada usaldust, mida kohtud peavad õigussubjektidele demokraatlikus ühiskonnas ja õigusriigis sisendama.

Kui rikutud on ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku, siis tuleb liidu õiguse esimuse põhimõtet tõlgendada nii, et eelotsusetaotluse esitanud kohus peab jätma need sätted kohaldamata ja selle asemel kohaldama varem kehtinud riigisiseseid sätteid, viies viimati nimetatud sätetes ette nähtud kontrolli ise läbi.

Allkirjad